

Владимир
Набоков

МОДЕРНА КЛАСИКА МОДЕРНА КЛАСИКА МОДЕРНА КЛАСИКА МОДЕРНА КЛАСИКА

Вълшебникът

МОДЕРНА *Clibri* КЛАСИКА

ВЛАДИМИР НАБОКОВ ВЪЛШЕБНИКЪТ

Превод: Иглика Василева

chitanka.info

Магическата проза на тази новела е всъщност „първата плаха тръпка“ от която се ражда прословутата „Лолита“. Тъмните ъгли на душата тук са оголени до крайност. За да задоволи своята еротична страст по малко, още несъзряло момиче, един бижутер, мъж на средна възраст, се жени за болната ѝ овдовяла майка, чиято смърт скоро след това го поставя в ролята на единствен настойник на невинната чаровница, която така и не се превръща в дръзка нимфетка.

Когато Мартин Еймис прочита „Вълшебникът“ през 1986 г., заявява, че не е срещал друга проза, която да събужда у читателя „посилна чувствена наслада“. Определя го като литературното събитие на сезона, завладяващ шедьовър, разтърсващ и тревожен.

А самият Набоков го нарича „завършен къс красива проза, точен и проникновен“...

ПЪРВА БЕЛЕЖКА НА АВТОРА^[1]

Плаха тръпка на „Лолита“ усетих в себе си най-напред към края на 1939-а или началото на 1940-а^[2] в Париж, когато бях прикован на легло от силна криза на междуребрена невралгия. Доколкото си спомням, първият импулс на вдъхновението бе някак подбуден от вестникарска статия за маймуна в парижката зоологическа градина, която след месеци ухажване от страна на учен произвела първата рисунка, правена изобщо от животно: на нея били изобразени решетките на клетката на това клето създание. Въпросният импулс нямаше никаква текстова връзка с последвалата нишка на мисълта ми, която обаче в крайна сметка роди прототипа на настоящата творба — разказ от около трийсет страници^[3]. Написах го на руски, на езика, на който пишех романи от 1924 г. (най-добрите от тях не са преведени на английски^[4] и всички до един са забранени в Русия по политически причини^[5]). Героят ми бе родом някъде от Централна Европа, анонимната нимфетка беше французайка, а мястото на действието — Париж и Прованс. (Тук следва резюме на сюжета, в който Набоков назовава главния герой: представял си го, че се казва Артур — име, което може би се е появявало в някоя отдавна изгубена чернова, но не се споменава никъде в единствения известен ръкопис.) През една военновременна синьохартиена нощ^[6] прочетох разказа пред група приятели — Марк Алданов, двама борци за социална справедливост^[7] и една лекарка^[8]; ала не останах доволен от произведението си и след като през 1940-а се преместих да живея в Америка, го унищожих.

През 1949 г. в Итака, северната част на щата Ню Йорк, тръпката, която така и не беше напълно изчезвала, отново започна да ме тормози. Замисълът ми бе насърчен от нов прилив на творческо вдъхновение, който ме въвлече в съвършено различна трактовка на темата — този път на английски, езика на първата ми гувернантка в Санкт Петербург,

някъде около 1903-а, една госпожица на име Рейчъл Хоум. Нимфетката, сега вече одързостена с малко ирландска кръв, всъщност беше горе-долу същото момиче, а и основната идея с оженването за нейната майка също остана; настрана от тези съвпадения обаче творбата беше нова и някак тайно и полека ѝ бяха поникнали нокти и криле на цял роман.

1956 г.

Владимир Набоков

(Поясненията са на Дмитрий Набоков, син на писателя.)

[1] Откъс от „За книгата, озаглавена «Лолита»“, първоначално публикувана под заглавие „Историята на «Лолита»“ в Париж през 1957 г. и впоследствие включена като послеслов към романа. ↑

[2] От ръкописа на „Вълшебникът“ бе установено, че годината е 1939-а. ↑

[3] Татко не бе виждал ръкописа от години и затова е допуснал грешка относно обема му. ↑

[4] Това вече не е така. ↑

[5] Това беше валидно до юли 1986 г., когато съветският писателски съюз най-сетне си даде сметка, че социалистическият реализъм и художественият реализъм невинаги съвпадат, и едно от изданията на въпросния Съюз направи остър завой, обявявайки, че е „крайно време да върнем Набоков на нашите читатели“. ↑

[6] Парижани затъмнявали лампите си със синя хартия като предпазна мярка срещу евентуални бомбардировки. ↑

[7] Владимир Зензинов и Иля Фондамински. ↑

[8] Мадам Коган-Бърнщайн. ↑

ВТОРА БЕЛЕЖКА НА АВТОРА^[1]

Както вече обясних в есето си, публикувано в „Лолита“, преди нея бях написал една повела — нещо като пра-Лолита, още през есента на 1939 г. в Париж. Бях сигурен, че много отдавна съм я унищожил, ала днес, докато двамата с Вера събирахме допълнителни материали, които да предоставим на Конгресната библиотека, изникна и този единствен екземпляр. Първата ми реакция беше да го прибавя към архива (заедно с картотеката за материали, които, макар и събирани за „Лолита“, бяха останали неизползвани), предназначен за Библиотеката на Конгреса, но тозчас ми хрумна нещо друго. Разказът се състои от петдесет и пет машинописни страници на руски и е озаглавен „Вълшебникът“. Сега, когато моята творческа връзка с „Лолита“ е вече прекъсната, препрочетох „Вълшебникът“ със значително по-голямо удоволствие, отколкото преди, когато си го припомних като „шкарто“ по време на работата ми над „Лолита“. Той представлява завършен къс красива руска проза, точен и проникновен...

1959 г.

Владимир Набоков

[1] Откъс от писмо от 6 февруари 1959 г., в което Набоков предлага „Вълшебникът“ на Уолтър Минтън, тогавашен президент на издателство „Пътнам“. В отговора си Минтън изразява голям интерес, но очевидно ръкописът така и не му е бил изпратен. По онова време татко беше прекалено погълнат от превода си на „Евгений Онегин“, от „Ада“, от сценария за екранизацията на „Лолита“, като същевременно следеше и моя превод на „Покана за екзекуция“. Вероятно е решил, че в претоварената му програма няма място за още един проект. — Д.Н. ↑

„Какво да направя, за да се помирят със себе си? — мислеше си той, когато му се случваше да мисли. — Това едва ли е обикновен разврат. Грубата чувственост е всеядна, а по-изтънчената в крайна сметка предполага утолнение. Това, че съм имал пет-шест нормални връзки, няма никакво значение — как въобще е възможно да се сравни тяхната блудкава и скучна случайност с моя уникален плам? Какъв е отговорът? Едва ли има нещо общо с аритметиката на ориенталската похотливост, където крехкостта на жертвата е обратнопропорционална на възрастта ѝ. О, не, при мен не става дума за общоразпространеното, а за нещо свършено различно от него, нещо, за което не може да се каже, че е ПО-ценно, а БЕЗценно. И какво е то тогава? Болест или престъпна слабост? Съвместимо ли е със съвест и срам, с обидчивост и страх, със самоконтрол и чувствителност? Защото за мен е чужда дори мисълта да причиня някому болка или да породя у някого непреодолимо отвращение. Глупости — аз не съм насилник. Ограниченията, които съм наложил върху копнежа си, маските, които измислям, за да го прикрия, когато в истинския живот мислено призовавам във въображението си един абсолютно невидим начин да задоволя страстта си, притежават благословена от провидението софистика. Аз съм джебчия, а не крадец, който влиза с взлом. Въпреки че, ако бъда оставен на самотен кръгъл остров с моята малка Петканка... (не толкова от едната предпазливост, колкото че пустият остров ти позволява да подивееш на воля; или пък става въпрос за омагьосан кръг на кръглия остров с палмово дърво точно в средата му?).

Съзнавайки рационално, че прасковата на Евфрат^[1] е вредна само в консервиран вид, че грехът е неразделен от градските обичаи, че всяка хигиена има своите хиени, съзнавайки най-вече, че същата тази рационалност не изключва опошляването на онова, до което в други случаи няма достъп... аз отхвърлям всичко това и се издигам на едно по-високо ниво.

Ами ако пътят към истинското блаженство действително минава през една все още деликатна мембрана, преди да е имала време да

загубее, да се уплътни, да изгуби аромата и блясъка, през който човек прониква, за да стигне до пулсиращата звезда на това блаженство? Дори в рамките на тези ограничения аз действам с префинена селективност; не всяка ученичка ме привлича, съвсем не — колко много срещам по улиците в сивотата на ранното утро — пълни, кльощави, пъпчиви, очилати; в любовно отношение ТЕЗИ разновидности ме интересуват толкова малко, колкото запознанството с някоя безформена дебелана би заинтересувало друг мъж. Във всеки случай, независимо от всякакви по-специални усещания, аз по принцип се чувствам много добре в компанията на деца и тяхната простосърдечност; знам, че от мен би излязъл нежен и грижовен баща в истинския смисъл на думата, а и до ден-днешен не мога да реша дали това е естествена последица, или демонично противоречие.

Тук стигам до закона за степените, който, винаги когато съм го намирал обиден за мен, без колебание съм го отхвърлял: често съм се опитвал да установя как преминавам от единия вид разнежване към другия, от обикновеното към специалното, защото много бих искал да зная дали те взаимно се изключват и дали в края на краищата принадлежат към различни родове, или единият представлява рядко срещаща се проява на другия — пъпка, която разцъфтява във Валпургиевата нощ на мрачната ми душа; защото, ако те са две отделни същности, тогава би трябвало да съществуват и два отделни вида красота, а тогава естетическото чувство, поканено на гощавка, обикновено се настанява с трясък от два стола на земята (съдбата на всеки вид дуализъм). От друга страна, обратният път — от специалното към обикновеното — ми се струва по-понятен: всъщност първото изчезва в момента, в който бъде утолено, и това, изглежда, показва, че сборът от усещания е наистина еднороден, ако, разбира се, правилата на аритметиката са приложими тук. Странно, много странно нещо и може би най-странното е, дето, под претекст, че обмислям нещо забележително, аз просто си търся оправдание за моето чувство за вина.“

В този порядък, малко или много, скачаше мисълта му. Той беше достатъчно голям късметлия с тази негова изтънчена, чиста и доста доходна професия, която държеше ума му буден, насищаше чувството

му за обществена принадлежност и радваше очите му с една вълнуваща цел — като пъстро петно върху черно кадифе. Тук съществуваха и числа, и цветове, и цели системи кристали. Понякога въображението му оставаше оковано с месеци и веригите само подрънкваха от време на време. Освен това, след като до четирийсетата си година се бе измъчвал предостатъчно с това свое саможертвоприношение, той се бе научил да владее копнежите си и уж се бе примирил с идеята, че само едно крайно щастливо стечение на обстоятелствата, само една карта, която съдбата би могла да му раздаде по голямо невнимание, можеше да го доближи за миг до невъзможното или нещо близко до невъзможното.

В спомените си още лелееше онези кратки мигове, пазеше ги с чувство на меланхолична благодарност (те в крайна сметка му бяха подарени) и с чувство на меланхолична ирония (защото в крайна сметка бе надхитрил живота). Така още през годините си в политехниката, докато помагаше на по-малката сестра на един свой състудент — лениво и заспало бледо момиче с кадифен поглед и две черни плитки — да назубри елементарната геометрия, той нито веднъж не се бе отъркал в нея, но самата близост на вълнената й рокля бе достатъчна, за да се разкривят линиите върху белия лист, да се разлюлеят и разтворят пред зора му, всичко да препусне в напрегнат, потаен и отсечен ритъм, да се премести в селенията на друго измерение — след което отново усещаше твърдия стол, лампата, момичето, което седеше и си драскаше. Другите му щастливи мигове бяха имали същия лаконичен характер: палаво момиченце с къдрица, паднала над едното оче, се въртеше неспокойно в облицования с кожа кабинет, където той изчакваше, за да се срещне с баща й (разтуптяното му до болка сърце — „Я кажи, имаш ли гъдел?“); или пък онази другата, с раменца с цвят на меденка, която в разчертания ъгъл на облян от слънцето двор му показваше как една черна салата ще погълне зеления заек. Това бяха все забързани, отлитащи и изпълнени със съжаление мигове, отдалечени един от друг на години разстояние, години, прекарани в блуждаене и търсене, ала все пак какво не би дал отново да се повтори който и да е от тях (посредниците обаче бяха помолени да се въздържат).

Припомняйки си тези неповторими моменти на крайни изживявания, тези негови малки госпожички, които така и не бяха

забелязали злия демон у него, той се чудеше и на това, как бе успял да запази пълно безразличие относно по-нататъшната им съдба; и все пак колко често на някоя занемарена ливада или в мръсен градски автобус, или на крайморски пясък, който ставаше единствено за храна на пясъчен часовник, се бе чувствал предаден от някой мрачен, прибързано направен избор, когато молбите му са били пренебрегнати от слепия случай и угощението на взора му — прекъснато рязко от необмислен развой на събитията.

Слаб, със сухи устни, леко олисяла глава и будни очи, сега той седна на пейка в градския парк. Юли бе забранил облаците. Миг след това отново си сложи шапката, която държеше в тънките пръсти на бялата си ръка. Паякът дебне, сърцето замира.

От лявата му страна седеше възрастна брюнетка с червендалесто лице, облечена в траур; от дясната — жена с провиснала руса коса, лишена от всякакъв блясък, плетеше съсредоточено. Погледът му механично проследи пробягващите деца, които играеха в цветната мараня на деня, докато си мислеше за други неща — настоящата му работа, приятно закръглената форма на новите му обувки, — ала ето че близо до петѐта си ненадейно зърна голяма никелова монета от пет пенса, частично изтрита от камъчетата на чакъла. Вдигна я. Мустакатата жена отляво не отвърна на естествения му въпрос; безцветната отдясно обаче рече:

— Прибери си я. Носи късмет в нечетни дни.

— Защо само в нечетни?

— Така казват в моя край...

И тя назова името на град, където навремето той се бе възхищавал от пищната архитектура на малка черна църквица.

— ... О, ние живеем на отсрещния бряг на реката. Целият склон е градина до градина — отглеждат зеленчуци. Толкова е красиво, няма прах, няма шум...

„Тази е от бърбривите — помисли си той. — Изглежда, ще трябва да се преместя.“

И в този миг завесата се вдига.

Момиченце във виолетова рокличка, дванайсетгодишно (безпогрешно определяше възрастта им), се приближаваше към тях бързо и стремително върху ролковите си кьнки, без да се пързаля, само крачеше, като ги вдигаше и сваляше, или по-скоро ситнеше като

японка, а под тях чакълът хрущеше шумно — идваше към пейката под променливите проблясъци на слънцето. Впоследствие (доколкото бе продължило това впоследствие) все му се струваше, че веднага, още на мига, я бе преценил цялата — от главата до петите: палавите ѝ червеникави къдрици (наскоро подстригани); блясъкът на големите ѝ очи с малко мътен, апатичен поглед, които му напомняха зърната на цариградско грозде; топлият и приятен тен на кожата; розовите, леко разтворени устни, от които се подаваха два предни зъба — сякаш кацнали върху долната леко издадена напред устна; летният загар на голите ѝ ръце, покрити от лакътя до китката с къси, лъскави косъмчета като на лисиче; смътно загатнатата нежност на все още малкия ѝ, но вече не съвсем плосък гръден кош; начинът, по който диплите на полата ѝ се движеха, като ту прилепваха плътно, ту образуваха меки вдлъбнатини; източеното изящество и блясъкът на волните ѝ крака; грубите каишки на ролковите кънки.

Спря пред словоохотливата му съседка по пейка, а тя се обърна и взе да рови в нещо, което лежеше от дясната ѝ страна, извади оттам филия хляб и парче шоколад и ги подаде на момичето. То започна да дъвче бързо, като в същото време използва свободната си ръка, за да развърже кънките и цялата тежка маса от метални подметки и масивни ролки. След като слезе на земята сред нас, останалите, изправи се с мигновено усещане за божествена босота, което всъщност идваше от лекотата на останалите без кънки обувки, тръгна напред — колебливо и някак безгрижно, докато най-накрая (вероятно защото вече бе изяла филията си) хукна с всички сили, размахвайки свободните си ръце, и ту се мяркаше, ту отново се губеше от погледа, мерзелеееше се сред игривите отблясъци на светлината под виолетовозеленикавата сянка на дърветата.

— Дъщеря ви — подхвърли той разсеяно — е вече голямо момиче.

— О, не, не ми е дъщеря — отвърна плетачката. — Нямам деца и не съжалявам.

Възрастната жена в траур се разхлипа и си тръгна. Плетачката погледна подире ѝ и продължи да плете чевръсто, като от време на време със светкавично движение подръпваше провлечената опашка на свитото като зародиш вълнено кълбо. Струваше ли си да продължава този разговор?

Задните рейки на ролковите кънки проблясваха в краката на пейката, а кафявите каишки го зяпаха право в лицето. И този вторачен поглед беше погледът на живота. Налегна го униние. И към всичките му още незараснали стари отчаяния сега се прибави и това ново, много особено чудовище... Не, не, не бива да остава. Докосна шапката си за поздрав („Сбогом“, отвърна плетачката с приятелски тон) и се отдалечи, прекосявайки площадката. Въпреки присъщата му предпазливост, някакъв невидим вятър го отвя на една страна и пътят му, макар че първоначално възнамеряваше да прекоси напъряко, кривна вдясно към дърветата. Знаеше от опит, че още един поглед само ще влоши и задълбочи безнадеждния му копнеж, но въпреки това свърна под пъстрата сянка и очите му плахо затърсиха виолетовото петънце сред останалите багри.

Откъм асфалтовата алея долиташе оглушителният шум от ролкови кънки. До бордюра няколко деца играеха на дама. И точно там тя чакаше реда си, с единия крак кокетно издаден напред, със скръстени на гърдите си, пламнали от слънцето ръце, с глава, мечтателно сведена на една страна, която излъчваше силна кестенява топлина, и ето я, че изгуби, изгуби покритието си от виолетово, което се свлече като изпепелено под ужасния му, незабелязван от никогов взор... Никога преди това не се бе случвало подчиненото изречение на страховития му живот да се допълни от главното, но въпреки това той отмина със стиснати зъби, потисна възклицанията и стенанията си, а после се усмихна мимоходом на едно едва проходило дете, което се промуши между разтворените му като ножици крака.

„Разсеяна усмивка — помисли си той прочувствено. — Знае се, че само ЧОВЕЦИТЕ са способни на разсеяност.“

[1] Считана от някои за истинската библийска ябълка. — Д.Н. (Д. Набоков, син на автора и преводач на «Вълшебникът» от руски на английски). — Б.р. ↑

На разсъмване той сънливо остави книгата, както мъртва риба прибира хрилете си, и изведнъж започна да се укорява. „Защо — смъмри се той — се поддаваш на сковаващото те отчаяние, защо не се опита да поведеш нормален разговор и да се сприятелиш с плетачката, с онази шоколадораздавачка, гувернантка или каквато и да е там?“ И тозчас си представи приветлив господин (чиито вътрешни органи в един-единствен момент заприличаха на неговите), който именно така би могъл да се възползва от предоставената му възможност — благодарение на въпросната приветливост — и да вземе („Ах, ти малка палавнице“) момичето в скута си. Той знаеше много добре, че не е общителен човек, но затова пък беше изобретателен, упорит и умееше да печели благоразположението на хората; неведнъж, в други области на живота, бе успявал да играе успешно и твърдо да отстоява правата си, без да се тревожи от това, че непосредственият обект, и то в най-добрия случай, е само косвено свързан с неговата по-далечна цел. Но когато целта те заслепява, задушава, когато изгаря гърлото ти, когато здравословният срам и нездравото малодушие следят критично всяка твоя стъпка...

Пързеляше се по асфалта заедно с другите деца, като привеждаше тялото си, ритмично поклащаше отпуснатите си ръце и уверено профучаваше напред. В един момент се завъртя умело, полата ѝ се заметна и оголи бедрото. После пък роклята ѝ прилепна така плътно по гърба, че очерта малка цепнатина, и с едва забележимо потрепване на прасците тя продължи да се пързеля заднишком. Похотливост ли беше това, това мъчение, което изпитваше, докато я поглъщаше с поглед, възхищавайки се на пламналото ѝ лице, на пестеливостта и съвършенството на всяко нейно движение (особено когато, след като едва заковала се намясто, отново се понасяше напред и енергично прегъваше острите си колене, докато набира скорост)? Или може би това страдание винаги съпътстваше безнадеждния му копнеж да изтръгне нещо от красотата, да я задържи за миг, да направи нещо с нея — без значение какво, стига само да осъществи някакъв контакт, няма значение как, който би могъл да утоли копнежа му. Защо ли се мъчи да разгадае това? Тя отново ще се засили и ще се изгуби от

погледа му, а утре друга ще профучи край него и така животът му ще мине в цяла поредица от пропуснати профучавания.

Или може би не? Видя същата жена, която плетеше на същата пейка, и като усети, че вместо любезна усмивка лицето му се е ухилило злобно и похотливо с оголени бивни изпод възсинкавите устни, той побърза да седне. Безпокойството и треперенето на ръцете му не продължиха дълго. Завърза се разговор, който сам по себе си неочаквано му донесе удовлетворение; тежестта в гърдите му изчезна, олекна му и той почти се развесели. Тя се появи, като ситнеше с кънките си, точно както бе направила и предишния ден. Светлосивите ѝ очи се спряха върху него за миг, въпреки че не той, а плетачката говореше в този момент, и след като го измери с поглед, извърна нехайно глава. После седна до него, като стискаше дъските на пейката с розовите си ръце с остри кокалчета, върху които потрепваше ту вена, ту някоя дълбока трапчинка около китката, а в същото време приведените ѝ рамене оставаха напълно неподвижни, разширените зеници следяха нечия топка, която се търкаляше по чакъла на пътеката. Точно както и предишния ден жената до него се пресегна и подаде на момичето сандвич, и докато дъвчеше, то взе да удря ожулените си колена едно в друго леко и ритмично.

— ... по-добре е, разбира се, но най-вече става дума за първокласно училище — прозвуча далечен глас, когато той най-ненадейно забеляза, че главата с кестеняви къдрици от лявата му страна безмълвно се е навела ниско над ръката му.

— Изгубил си стрелките на часовника си — каза момичето.

— Не — отвърна той и се прокашля, — така е направен. Представлява рядкост.

Протегна лявата си ръка (с дясната държеше сандвича) и хвана китката му, за да разгледа празния, сляп циферблат, под който стрелките бяха монтирани така, че се подаваха само връхчетата им като две черни капчици сред сребърни числа. Едно сухо листо потрепваше в косата ѝ, близо до врата, над леко изпъкналия горен гръбначен прешлен — и по време на следващия му пристъп на безсъние той непрекъснато се мъчеше да издърпа от косата ѝ призрака на това листо, като се задъхваше и току посягаше с два пръста, с три пръста, после с пет.

На другия ден, както и през дните, които последваха, той седеше на същото място като аматьорски, но все пак доста прилично имитираше ексцентричен самотник: обичайния час, обичайното място. Появата на момичето, дъхът му, краката му, косата му, всичко, което вършеше — дори когато почесваше пищяла си, оставяйки бели следи върху кожата, или подхвърляше малката черна топка във въздуха, или пък неволно отъркваше в него голия си лакът, настанявайки се върху пейката, — всичко това (докато в същото време се правеше на погълнат от приятния разговор) възбуждаше у него болезнено усещане за пълнокръвна, кожна и мултиваскуларна връзка с момичето, като че чудовищната бисектриса, изпомпвайки всичките сокове от дълбините на съществуването му, стигаше до нея като пулсиращ пунктир, като че момичето израстваше от него, като че с всяко неволно движение подръпваше и разклащаше собствените си жизнени връзки, дълбоко вкоренени в неговите вътрешности, така че, когато тя рязко променяше позата си или пък се затичваше напред, той усещаше внезапно и мъчително обтягане, разпъване, дори за миг изгубваше равновесие: и ето, влачиш се по гръб в прахоляка, главата ти подскача и се удря в земята, още миг и ще бъдеш обесен на собствените си черва. През цялото това време обаче седеше и слушаше, усмихваше се, кимаше, подръпваше крачола си, за да освободи коляното, драскаше с бастуна по чакъла и току подмяташе: „О, така ли!“ или „Да, случват се такива неща понякога...“, но успяваше да улови думите на жената само когато момичето не беше наоколо. От досадното кречетало до себе си научи, че между нея и майката на момичето — четирийсет и две годишна вдовица — съществува петгодишно приятелство (честта на собствения ѝ съпруг била спасена от покойния съпруг на вдовицата); че след дълго боледуване миналата пролет вдовицата прекарала тежка коремна операция и тъй като много отдавна била изгубила всичките си роднини, като удавник се вкопчила в предложението на любезната двойка да вземат момичето при себе си в провинцията, където живеят; и сега тя била довела малката да посети майка си, тъй като съпругът на бърбривката трябвало да дойде в столицата във връзка с негови недотам приятни дела, но скоро щели да се връщат — колкото по-скоро, толкова по-добре, защото присъствието на момичето само дразнело вдовицата, която била изключително почтена жена, ала напоследък станала крайно капризна и само треперела над здравето си.

— Не споменахте ли, че искала да продаде част от мебелите си?

Той беше подготвил този свой въпрос (и неговото продължение) още през нощта, дори го бе репетирал на тих глас в пулсиращата тишина на мрака; след като се бе убедил, че звучи естествено, на следващия ден го повтори пред новата си позната. Тя му отвърна положително и обясни съвсем ясно, че няма да е зле, ако вдовицата наистина вземе малко пари, тъй като лечението ѝ струва и ще продължава да струва доста скъпо, а средствата ѝ са ограничени, и макар да иска да плаща за отглеждането на дъщеря си, правела го само от време на време, но то и ние не сме богати хора — с една дума, тя смяташе, че дългът на добра воля към вдовицата вече е погасен.

— Всъщност — продължи той, възползвайки се от момента — самият аз бих купил някои неща. Смятате ли, че е удобно, пък и прилично, ако аз... — Той бе забравил края на изречението си, но импровизира набързо, и то доста находчиво, тъй като вече се чувстваше на „ти“ с този изкуствен стил на все още неосъзнатия си докрай, многопластов сън, с който се усещаше свързан неясно, но неизбежно; ето например самият той вече не знаеше какво е това нещо и чие: част от неговия крак или част от октопод.

Тя очевидно се зарадва и веднага му предложи да го заведе там, още сега, ако няма нищо против — апартаментът на вдовицата, където те със съпруга си също са отседнали, се намирал съвсем наблизо, от другата страна на моста, по който минава мотрисата.

Тръгнаха. Момичето вървеше отпред, като енергично размахваше платнена торбичка с мрежеста дръжка, и ето че вече всичко у нея му се струваше ужасяващо и ненаситно познато — извивката на тесния ѝ гръб, двата малки гъвкави, кръгли мускула по-долу, начинът, по който каретата на роклята ѝ (другата, кафявата) се удължаваха, когато се случеше да вдигне ръце, изящните глезени, петите. Изглеждаше малко затворена в себе си, от онези деца, които повече се оживяват в игрите, отколкото в разговор, не беше нито свенлива, нито дръзка, с душа, като че потопена в искряща влажност. Непрозрачна на повърхността, ала бистра в дълбочина, тя сигурно обичаше бонбони, малки кученца и рисувани филми. На момичета като нея с топла кожа, румено сияние и полуразтворени устни мензисът обикновено идва рано, ала те го приемат като част от играта, все едно да почистиш кухнята в кукленската къща... А и детството ѝ не е било много щастливо,

детство на полусираче: добротата на тази строга жена не беше като млечен шоколад, а по-скоро като горчив — дом без ласки, с желязна дисциплина и ред, със симптомите на умора от направения приятелски жест, който отдавна е дотегнал и вече тежи... За всичко това, за руменината на бузите ѝ, дванайсетте чифта тънки ребра, мъха по протежение на гърба, малката ѝ крехка душа, онзи леко дрезгав глас, ролковите кънки и сивия ден, незнайната мисъл, която току-що бе минала през главата ѝ, докато гледаше неизвестно какво от моста. За всичко това би дал торба жълтици, кофа кръв — каквото му поискат...

Точно пред сградата срещнаха брадясал мъж с чиновническа чанта в ръка, безочлив и безличен, досущ като жена си, така че и четиримата влязоха шумно във входа. Той очакваше да види болна, изпосталяла жена, настанена в кресло, но вместо това ги посрещна висока, бледа дама с широк ханш и брадавица без косъм до едната ноздра на кръглия ѝ като патладжан нос: едно от онези лица, които човек описва, без да е в състояние да каже нещо конкретно за устните или очите, защото самото им споменаване — дори то — би представлявало неволно противоречие на пълната му невзрачност.

Щом научи, че той е потенциален купувач, тя моментално го въведе в гостната и взе да му обяснява, докато пристъпваше бавно и леко приведена, че няма нужда от четиристаен апартамент, че тази зима ще се мести в двустаен, че с удоволствие ще се отърве от разтегателната маса и столовете, които са ѝ в повече, както и от канапето в хола (защото вече ще е изпълнило предназначението си за легло на гостуващите ѝ приятели), от голямата етажерка и малкия скрин. Той подхвърли, че би искал да види последния, който се оказа в стаята на малката. Свариха я кацнала на кревата, зазяпана в тавана, беше обвила коленете си с ръце и се поклащаше ритмично.

— Слизай от леглото! Какво значи това? — Като побърза да прикрие меката кожа на бедрата си и малкото триъгълниче на опънатите си гащички, тя се изтърколи от леглото. („О, нещата, които аз бих ѝ позволявал!“, помисли си той.)

Той каза, че ще купи скрина — това беше смешно ниска цена за лелеяния достъп до къщата, — а вероятно и нещо друго, но още не бил решил какво точно. Ако тя не възразява, ще се отбие след ден-два да огледа отново и тогава да пренесе всичко наведнъж — ето, между другото, и визитната ми картичка.

Докато го изпращаше до външната врата, със сериозен (очевидно тя рядко се усмихваше), но иначе сърдечен тон тя му спомена, че нейната приятелка и дъщеря й са й разказвали за него и че съпругът на приятелката й дори малко ревнувал.

— Няма що! — обади се последният, който ги следваше във вестибюла. — Как бих се отървал и аз от моичката, ама няма кой да я поиска.

— Мери си думите! — смъмри го жена му, която мигом цъфна на вратата. — После да не съжالياваш.

— По всяко време сте добре дошъл — рече вдовицата. — Аз съм винаги у дома, а може да се заинтересувате и от лампата, и от колекцията с лули — те са наистина прекрасни, и мисълта, че трябва да се разделя с тях, ме натъжава, но такъв е животът.

„Сега какво? — почуди се той, докато крачеше към къщи. До този момент беше свирил по слух, на практика без преднамереност, следвайки сляпо интуицията си, подобно шахматист, който... Вдругиден ще отведат моята любима, това изключва ползата от познанството с майка й... Ала тя ще се върне и дори може да остане завинаги, а дотогава аз вече ще бъда желан гост... Но ако на жената й остава по-малко от година живот (според намеците, които ми бяха подхвърлени), тогава всичко ще отиде по дяволите... Истината е, че не ми изглежда толкова немощна, но ако вземе внезапно да умре, тогава обстановката и перспективата за една близка връзка ще рухнат и всичко ще свърши — тогава как ще я търся, под какъв предлог?...“ Въпреки това обаче той инстинктивно усещаше, че това е пътят, който трябва да следва: не мисли прекалено много, продължавай да атакуваш слабите места в позициите върху дъската.

Ето защо на следващия ден той пое към парка с красива кутия глазирани кестени и захарни виолетки — неговият прощален подарък за момичето. Разумът му подсказваше, че жестът е изтъркан, че в този момент е доста опасно малката да бъде удостоявана със специално внимание, дори от страна на един ексцентрик без морални задръжки, особено след като досега — и съвсем правилно — той не й беше обръщал почти никакво внимание (същински стар лицемер) — и никак не приличаше на някой от онези отвратителни старци, които винаги

носят у себе си бонбони, за да прилъгват малките момичета. Но ето че продължи да върви, стиснал подаръка си, подтикван от таен стимул, далеч по-точен от разума му.

Прекара цял час на пейката, ала те не дойдоха. Трябва да са тръгнали ден по-рано. Макар че срещата с нея не би могла да облекчи онова много специално бреме, което му се бе насъбрало през изминалата седмица, той въпреки всичко изпита болезненото разочарование на измамения любовник.

Като продължаваше да пренебрегва гласа на разума, който му казваше, че отново греши, той се втурна към апартамента на вдовицата, за да купи лампата. Като забеляза странната му задъханост, тя го покани да седне и му предложи цигара. Докато търсеше запалката си, той напипа правоъгълната кутия и точно като герой от роман, веднага рече:

— Може да ви се стори странно, тъй като се познаваме отскоро, но все пак разрешете ми да ви направя един малък подарък — нещо сладко, от високо качество, поне така мисля. Ако приемете, това ще ми достави голямо удоволствие.

Тя се усмихна за пръв път — очевидно повече поласкана, отколкото изненадана — и обясни, че всички сладки неща в живота ѝ са забранени, но ще ги даде на дъщеря си.

— О, аз мислех, че те вече...

— Не, утре сутрин — отвърна вдовицата, като си играеше със златната панделка на опаковката с очевидно съжаление. — Днес моята приятелка, която ужасно я глези, я заведе на изложба на бродерии. — Тя въздъхна и внимателно, сякаш пренасяше нещо чупливо, постави подаръка на малката странична масичка, докато галантният ѝ гостенин започна да я разпитва какво ѝ е разрешено да яде и какво не, след което трябваше да изслуша епопеята на нейното заболяване с всички разновидности и да прояви голяма проникателност при тълкуването на последните изопачавания в текста.

При третото посещение (междувременно се бе отбил да я предупреди, че преносвачите ще дойдат най-рано в петък) двамата пиха чай и той на свой ред ѝ разказа за себе си и за чистата си, приятна професия. Оказа се, че имат общ познат, братът на един адвокат, който бил умрял през същата година, когато и съпругът ѝ. Тя говореше доста обективно и без прояви на лицемерна скръб за съпруга си, за когото и той бе вече понаучил някои неща: бил бонвиван и специалист по нотариалните въпроси; разбирал се добре с жена си, но гледал да прекарва колкото е възможно по-малко време у дома.

В четвъртък той закупи канапето и два стола, а в събота се отби според уговорката, за да я изведе на малка разходка в парка. Тя обаче се чувстваше зле, беше си легнала с бутилка гореща вода, и му говореше през вратата с напевен тон. Той помоли мрачната старица, която прихождаше да готви и да я гледа, да има грижата да го осведоми на еди-кой си номер как пациентката е прекарала нощта.

По този начин минаха още няколко трескави седмици на безпокойство, проучвания, убеждаване и интензивно пре моделиране на една чужда, подаваща се на влияние самота. Сега вече той се движеше към ясно определена цел, защото още тогава, когато ѝ бе предложил кутията с глазирани кестени, най-ненадейно бе проумял предназначенията посока, която му бе указана безмълвно от нещо като странен пръст без нокът (изрисуван върху ограда), както и истинското убежище на една реална, ослепителна възможност. Пътеката беше непримамлива, но не и трудна, и видът на едно писмо до Мама с все още неуверения, по детски разкрячен почерк, оставено ей така, с необяснима небрежност, бе достатъчен да сложи край на всякакви съмнения.

Бе узнал от други източници, че майката разпитвала за него и останала крайно доволна от получените резултати, особено от онези, които се отнасяли до добре поддържаната му банкова сметка. От начина, по който с благочестиво приглушен глас му показваше стари снимки на хора в сковани, малко или много театрални пози, младо момиче с обувки на висок ток, със закръглено, приятно лице, налята гръд и коса, сресана назад (имаше и сватбени снимки, които, разбира се, включваха младоженеца с щастливо, недоумяващо изражение на лицето и странно познат сладен поглед в очите), той си направи извода, че тя тайничко поглежда в потъмнялото огледало на миналото

в търсене на нещо, което дори и сега би я превърнало в обект на внимание от страна на един мъж, и сигурно бе решила, че наблюдателното око на ценителя на огледални повърхности и отражения все още би могло да открие следите на отминалата ѝ хубост (които, между другото, тя преувеличаваше), следи, които се надяваше да станат още по-очевидни след тази ретроспективна брачна изложба.

Към чашата чай, която му наля, тя добави и малко интимна близост; крайно подробните описания на различните ѝ неразположения тя обагри с толкова романтика, че той едва се съдържа да не я прекъсне с някой неприличен въпрос; на моменти спираше, дълбоко умислена, след което го догонваше с някое позакъсняло питане, подсказано ѝ от неговите предпазливи думи, излезли на пръсти от устата му.

Към нея изпитваше и съжаление, и отвращение, давайки си сметка, че материалът, с изключение на своето единствено, доста специфично предназначение, не съдържа никакъв друг потенциал, но въпреки това упорито преследваше целта, която сама по себе си изискваше такова съсредоточаване, че физическият аспект на тази жена непрекъснато се разтваряше и чезнеше пред очите му (ако се бе блъснал в нея на улицата в друг квартал на града, за нищо на света не би я познал), а на мястото му се появяваха външните черти на абстрактната младоженка от снимките, които му бяха станали толкова близки, та бяха изгубили своя смисъл (и така, в края на краищата нейната жалка пресметливост се оказа сполучлив ход).

Изпълнението на задачата му вървеше като по вода и когато една дъждовна вечер в края на есента тя изслушваше — равнодушно, без да предложи и капчица женска утеха — неясните му оплаквания, свързани с вечния копнеж на стария ерген, който поглежда завистливо към фрака и сълзливата аура на всяка чужда сватба и неволно си мисли за своя самотен гроб в края на самотния си път, той изведнъж реши, че е дошъл моментът да извика преносвачите. Но междувременно само въздъхна и смени темата на разговор, а ден по-късно, о, колко изненадана беше тя, когато спокойната им среща на чаша чай (на няколко пъти бе ставал да отиде до прозореца и оставаше там, сякаш потънал в размисъл) бе ненадейно прекъсната от настоятелното позвъняване на преносвачите. В къщата се върнаха двата стола, канапето, лампата и скринът: така, когато решава математическа

задача, човек първо отстранява някое от числата, за да работи по-свободно, а после го връща в утробата на развръзката.

— О, ти не разбираш. Това означава, че вещите на брачната двойка са обща собственост. С други думи, предлагам ти съдържанието на маншета заедно с едно живо асо купа.

В това време двамата работници, които бяха донесли мебелите, се суетяха наоколо, затова тя целомъдрено се оттегли в съседната стая.

— Знаеш ли? — рече тя. — Върни се вкъщи и хубаво се наспи.

Той се изсмя тихо и опита да вземе ръката ѝ в своята, но тя я скри зад гърба си, като упорито повтаряше, че всичко това са глупости.

— Добре — отвърна той, като извади шепа монети от джоба си и ги приготви за бакшиш. — Добре, ще си тръгна, но ако решиш да приемеш предложението ми, моля те, уведоми ме, в противен случай не си прави труда — сам ще разбере и тогава завинаги ще те освободя от присъствието си.

— Почакай. Нека първо те си отидат. Странен момент си избрал за такъв разговор.

— Нека седнем и обсъдим нещата спокойно — каза тя миг по-късно, след като се отпусна тежко и смирено в току-що върнатото канапе (той побърза да седне до нея в профил, като подви единия си крак, но продължи да държи връзката на щръкналата изпод тялото обувка). — Преди всичко, приятелю, както вече знаеш, аз съм болна жена, при това сериозно болна. От няколко години съм под непрекъснато лекарско наблюдение. По всяка вероятност операцията, която преживях на двадесет и пети април, е предпоследната, или иначе казано, следващия път от болницата ще ме закарат направо в гробището. Не, не, не махай пренебрежително с ръка. Дори да предположим, че ми остават още няколко години живот — това с какво ще промени нещата? Аз съм обречена до края на дните си да се мъча с една убийствена диета и цялото ми внимание е насочено единствено към стомаха и нервната ми система. Моята личност е безнадеждно съсипана. А навремето не спирах да се смея... Винаги съм била взискателна към хората, но сега съм станала взискателна към всичко — към предметите, към съседското куче, към всеки миг от живота ми, който може да ми причини някакво неудобство. Знаеш, че съм била женена в продължение на седем години. Не си спомням да съм била особено щастлива. Аз съм лоша майка, но вече съм се примирила с

този факт и си давам сметка, че часът на моята смърт ще дойде по-скоро, ако край мен се навърта онова палаво и жизнено момиче, макар в същото време да изпитвам някаква необяснима и болезнена завист към мускулестите ѝ малки крачета, към розовите ѝ бузки и здраво храносмилане. Освен това съм бедна: половината ми пенсия отива за лекарства, а другата половина — да погасявам дълговете си. Дори да предположим, че си човек с благ нрав и тънка чувствителност... о, искам да кажа, дори да притежаваш чертите, които могат да те направят мой добър съпруг — забележи, наблягам на думата „мой“, — що за живот ще водиш с жена като мен? Дори да имам младежка душа и още да не съм се превърнала в погрозняло чудовище, нима няма да се отегчаваш от непрестанните капризи на една толкова придирчива личност, на която никога и за нищо на света не бива да противоречиш, трябва да се съобразяваш с нейните навици и чудатости, с постенето ѝ и с всички останали правила, които е длъжна да спазва в живота си? И всичко това за какво — за да останеш, може би след около шест месеца, вдовец, натоварен с грижите за едно чуждо дете!

— Значи, мога да смятам — обади се той, — че предложението ми е прието. — После бръкна във велурена торбичка и извади прекрасен нешлифован скъпоценен камък, в който сякаш грееше ален пламък и хвърляше въздушносинкави отблясъци.

Момичето пристигна два дни преди сватбата с пламнали бузи, с разкопчано синьо палто, чийто колан се влачеше по земята след него, с вълнени чорапи до коленете и барета върху влажните къдрици.

„Да, точно така, всичко това си струваше усилията“, повтори си той мислено, докато стискаше зачервената ѝ студена ръка и се усмихваше накриво в лицето на вечната ѝ компаньонка, която не спираше да нарежда: „Аз ти намерих годеника, аз ти го доведох, на мен трябва да благодариш!“ (като в същото време подобно на артилерист, който върти оръдието си, и тя се опитваше да завърти тромавата булка пред очите му).

О, да, заслужаваше си — независимо колко дълго ще трябва да се влачи с този тромав бегемот^[1] през блатото на брака; заслужаваше си дори да се случи тя да надживее всички; заслужаваше си дори само за това малката да свикне с присъствието му и заради правото му на бъдещ неин баща.

Засега обаче той все още не знаеше как може да се възползва от това право отчасти поради липса на опит, отчасти поради очакваната много по-голяма свобода, но най-вече поради това, че така и не успяваше да остане насаме с момичето. Вярно, че с разрешение на майка му го бе завел до едно кафене наблизко, където седеше с подпрени върху бастуна си ръце и я гледаше как се навежда напред да отхапе от края на кайсиевия сладкиш с мрежеста глазура отгоре, издавайки напред долната си устна, за да улови лепкавите трошички. Опита се да я разсмее, да си побъбри с нея, както би направил с някое обикновено дете, ала не му се удаваше, защото му пречеше една загнездила се в главата му мисъл: ако кафенето беше по-празно и с повечко ъглови, закътани маси, той би я поопипал, без да чака по-сгоден случай, но сега се боеше от хорските погледи (чувстваше ги по-осезаемо и от нейното доверчиво простодушие). Докато я водеше обратно към къщи и после бавно се качваше по стълбите след нея, измъчваше го не само усещането за пропусната възможност, но и мисълта, че преди да е направил някои по-особени неща поне веднъж, не можеше да разчита на обещанията, които съдбата му изпращаше чрез невинната ѝ реч, чрез едва доловимите нюанси на детското ѝ здравомислие и мълчание (когато зъбките изпод слушащата устна нежно се впиваха в замислената), чрез бавното извайване на трапчинките, докато ѝ разказваше стари вицове, които бяха нови за

нея, и чрез интуицията му, с която усещаше разлюлените талази на нейните подземни води (без които тя не би могла да има тези очи). Очакваше бъдещето, в което свободата му на действие, свободата му да прави и повтаря онези особени неща, щеше да превърне всичко в кристална яснота и хармония. Междувременно обаче, днес и сега, една печатна грешка на желанието можеше да изопачи смисъла на любовта. И това тъмно петно се изправяше като препятствие, което трябваше да бъде срутено и заличено колкото е възможно по-скоро — без значение с какво фалшифицирано блаженство, — така че детето по-скоро да осъзнае шегата, за да могат двамата да се посмеят на воля, за да може да започне да се грижи за нея безкористно и най-накрая да обяви смяната на бащинската със сексуална любов.

Да, наистина — фалшификацията, потайността, страхът от най-малкото подозрение, оплакване или невинно подмятане („Знаеш ли, мамо, когато няма никой наоколо, той винаги започва да ме гали“), необходимостта да бъде винаги нащрек, за да не стане жертва на случаен ловец в тези гъсто населени долини — това е, което го терзаеше в момента и на което щеше да се сложи край в свободата на собствения му резерват. „Но кога? Кога?“, мислеше си той отчаяно, докато крачеше напред-назад в тихите, добре познати му стаи.

На следващата сутрин той придружи чудовищната си годеница до едно учреждение. След това тя трябваше да отиде на лекар, очевидно за да го попита някои щекотливи въпроси, тъй като нареди на младоженеца да се върне в апартамента и да я чака за обяд след около час. Той мигом забрави черното си отчаяние. Знаеше, че нейната приятелка (чийто съпруг въобще не беше дошъл) е също навън по покупки — и предусещането, че ще намери момичето самичко стопли слабините му като кокаинова инжекция. Но когато нахълта в апартамента, свари го да си бърби с чистачката наред с кръстосващите се в стаята въздушни течения. Взе един вестник (с дата 32-ри), но тъй като не беше в състояние да различи отделните редове, остана така дълго време във вече почистената гостна, заслушан в оживения разговор, който долавяше в паузите помежду шумния вой на прахосмукачката, долитащ откъм съседната стая, като току поглеждаше към емайла на часовника си и едновременно с това

мислено умъртвяваше чистачката и откарваше трупа ѝ до Борнео. В този миг обаче чу трети глас и тогава се сети, че старата вещица трябва да е в кухнята (до ушите му стигна нареждането ѝ малката да отиде до бакалията или поне така му се стори). Тогава прахосмукачката приключи с ужасния вой и беше изключена, някакъв прозорец бе затворен и уличният шум утихна. Той изчака още минутка, после стана и като си тананикаше тихичко, заоглежда утихналия апартамент с неспокойни очи.

Не, не я бяха изпратили никъде. Стоеше до прозореца в стаята си и гледаше навън с прилепени върху стъклото длани.

Тя обърна глава назад, отметна коса и преди отново да се загледа навън, рече:

— Виж, катастрофа!

Той тръгна да се приближава към нея все по-близо и по-близо; с тила си усети, че вратата се затвори от само себе си, по-близо до гъвкавата извивка на гърба ѝ, до набора на дрехата в кръста ѝ, до ромбовидния десен на плата, чиято тъкан можеше да опипа от два метра разстояние, по-близо до твърдите светлосини вени над три четвъртите чорапи, до белотата на шията ѝ, блеснала под идващата отстрани светлина, озаряваща още и кестенявите ѝ къдрици, които отново тръсна (седем осми навик и една мъничка осма — склонност към флиртуване).

— О, катастрофа, по-точно... такси-строфа — измърмори той, като се правеше, че наднича през голия прозорец над къдравата ѝ корона, но всъщност виждаше само миниатюрните пращинки пърхот в копринения хълм на косата ѝ.

— Вината е на червената кола — каза тя, напълно убедена в правотата си.

— О, на червената ли?... Ще я пипнем ние тази червена кола — продължи да говори неясно той, като стоеше зад гърба ѝ напълно примаял, след което преодоля и последния инч от стопяващото се разстояние помежду им, сграбчи ръцете ѝ изотзад и като обезумял взе да ги дърпа и разтваря, докато тя само завъртя тънката китка на дясната си ръка и механично се опита да посочи с пръст виновника. — Почакай — рече той с дрезгав глас, — прибери лактите към тялото си, да видя дали мога да те вдигна. — Точно в този миг откъм вестибюла се разнесе трясък, последван от зловещото шумолене на дъждобран, и

той побърза да се отдръпне от нея — рязко и смутено, после пъхна ръце в джобовете си, прокашля се шумно и се обади на висок глас:

— ... най-сетне! Вече умираме от глад...

Докато се настаняваха край масата да обядват, той все още чувстваше болезнена, обезсърчаваща и разяждаща го слабост в прасците.

След обяда пристигнаха няколко дами на кафе, а по-късно, когато взе да се свечерява, вълнѐта от гости се оттегли и нейната вярна приятелка прояви дискретност, като си тръгна, за да иде на кино, а изтощената домакиня се отпусна върху дивана.

— Върви си вкъщи, скъпи — каза му тя, без дори да отвори клепачи. — Сигурно те чака доста работа у дома, едва ли си си стегнал багажа. Аз също имам нужда да си легна, иначе утре няма да съм в състояние да се надигна.

Той измуча отривисто с престорена нежност и я целуна по челото, което бе студено като мрамор, после рече:

— Между другото, все си мисля да ти кажа колко ми е мъчно за горкото момиче. Защо в края на краищата не я задържим при нас? Защо клетото създание трябва да продължава да живее с непознати? Според мен е съвсем недопустимо, след като вече си има семейство. Помисли по този въпрос, скъпа.

— Не, утре я изпращам обратно — проточи тя с отпаднал глас, без дори да си отваря очите.

— Моля те, опитай се да разбереш — продължи той тихо, но настойчиво, тъй като момичето, което вечеряше в кухнята, очевидно бе приключило с яденето и слабото му сияние се мержелееше някъде наблизо. — Опитай се да разбереш какво ти казвам. Дори да им плащаме за всичко, дори да даваме повече от необходимото, мислиш ли, че това ще му помогне да се чувства по-добре там? Съмнявам се. Ще ми отговориш, че там има добро училище (тя нищо не каза), но тук можем да намерим още по-добро, да не говорим за това, че лично аз съм привърженик на частното обучение у дома. Но най-главното е... разбираш ли, хората могат да останат с впечатление — ти вече чу едно такова подмятане днес, — че въпреки промененото положение, тоест след като вече имаш опора в мое лице и можем да си позволим по-голям апартамент, като в същото време разполагаме с отделни стаи и

така нататък, майката и вторият ѝ баща продължават да нехаят за детето.

Тя не каза нищо.

— Разбира се, можеш да постъпиш както намериш за добре — продължи той нервно, изплашен от мълчанието ѝ (изглежда, бе отишъл твърде далеч!)

— Вече ти казах — провлачи тя със същата нелепа мъченическа мекота в гласа си, — че най-много държа на собствената си почивка и спокойствие. Без тях ще умра... Чуй само, чуй как си влачи краката по пода и все в нещо се блъска или изпуска — този път не беше много силно, нали? Но и това ми стига, за да получа нервна криза и пред очите ми да заиграят цветни точки. А едно дете не може да живее, без да вдига шум около себе си; дори и апартамент от двайсет и пет стаи да имаме, щом в него живее дете, ще бъде шумно. Затова избирай — или аз, или тя.

— Не, не, за бога, не говори такива неща! — извика той така паникьосан, че в гърлото му заседна бучка. — Въобще не става въпрос за избиране... Да не дава господ! Споменах го само като теоретична възможност. Всъщност ти си права. Още повече че и аз като теб най-много държа на почивката и спокойствието. Да, точно така! Аз съм за запазване на съществуващото положение, пък нека злите езици си клюкарстват. Права си, скъпа. Разбира се, не изключвам възможността по-нататък, през следващата пролет... ако напълно оздравееш...

— Аз никога няма да оздравея напълно — прекъсна го тя тихо, като едва-едва се надигна, диванът под нея изскърца и тя тежко се завъртя на една страна. След това подпря буза върху свитата си в юмрук длан, поклати глава умислено, изгледа го косо и повтори същото изречение.

На другия ден, след сключването на гражданския брак и един сравнително скромнен празничен обяд, момичето си тръгна, като преди това го бе целунало на два пъти пред очите на всички, без да бърза бе докоснало гладко избръснатата му страна със студените си устни: веднъж над чашата шампанско, за да го поздрави, и още веднъж на прага за довиждане. След това той донесе куфарите си, дълго ги разопакова и нарежда нещата си в нейната стая, където в най-долното чекмедже на един от шкафовете намери парцалена кукла и тя му разкри много повече неща за нея от онези две недовършени целувки.

Съдейки по тона, който жената (думата „съпруга“ му се струваше неприложима в случая) използваше, за да подчертае, че, общо взето, е по-удобно двамата да спят в отделни стаи (той не възрази), и как, между другото, самата тя била свикнала да спи сама (пусна го да мине край ушите си без коментар), той не можеше да не стигне до заключението, че още същата нощ от него се очаква да прояви инициатива и за пръв път да наруши този неин навик. Докато мракът навън полека се сгъстяваше и, седнал до нея в хола, той се чувстваше все по-глупашки, притискайки безмълвно или просто допирайки до собствената си напрегната докрай челюст зловещо покорната ѝ ръка с тъмни синкави петна върху лъснатата кожа, съвсем ясно си даде сметка, че часът на разплатата е дошъл и че няма да има измъкване от онова, което, разбира се, отдавна бе предвидил, без обаче да го обмисли достатъчно добре („Когато му дойде времето, все някак ще се оправя“); ала сега, когато моментът вече чукаше на вратата и беше пределно ясно, че той (малкият Гъливер) няма да може физически да се справи с тези широки кокали и многобройни отвори, с тази месеста мекота и безформени глезени, с тази отблъскваща, свлечена конструкция на масивния ѝ таз, да не говорим за миризмата на граниво, която повехналата ѝ кожа изпускаше, и за все още неоткритите чудеса на хирургическата намеса... тук въображението му увисна безпомощно като окачено на бодлива тел.

Още по време на вечерята, след като първо се отказа от втора чаша вино, макар и доста колебливо, а после като че размисли и се поддаде на изкушението, той ѝ бе обяснил, ей така между другото, че в моменти на приятна възбуда и въодушевление често страда от всевъзможни силни болки. Затова сега започна леко да отпуска ръката ѝ и да се присвива доста нескоропосано уж от непоносими болки в слепоочието, след което каза, че излиза да глътне малко чист въздух.

— Трябва да разбереш — добави той, като забеляза изпитателно втренчените в него (дали пък не си въобразяваше?) две очи и една брадавица, — трябва да разбереш, че щастието е нещо съвсем ново за мен... и твоята близост... не, никога не съм и мечтал за такава съпруга...

— Просто не се бави. Аз си лягам рано и не обичам да ме разбудят — отвърна му тя, като разлюля прясно накъдрената си коса

и почука с нокът по горното копче на жилетката му; после лекичко го подбутна и той разбра, че отхвърлянето на подканата е неприемливо.

И ето го да се скита сред тръпнещата наслада на студената ноемврийска нощ, сред мъглата на улици, които още от времето на Големия потоп не познават нищо друго освен вечна влага. В желанието си да се разсее, реши да мисли единствено за своите пари, призми и професия, като изкуствено преувеличаваше нейната важност в живота му, ала и това много скоро се разтвори в общия хаос на чувствата му, в мразовития студ на нощта, в агонията от разлюлените светлини. По същата причина, поради която всякакво щастие изглеждаше напълно немислимо в момента, пред очите му съвсем ненадейно и с пределна яснота изплува нещо друго. Даде си ясна сметка точно докъде е стигнал, прецени цялата заблуда и призрачност на собствените си намерения, цялата тази тиха лудост, очевидната грешка, допуснатата под влияние на болезнената му мания, която процъфтяваше на свобода, в напълно неподправен вид само в пределите на собствените му фантазии, но която сега бе кривнала от тази единствена легитимна форма на изява, за да се впусне (с трогателното усърдие на лунатик, на инвалид или тъпо дете, което всеки миг може да бъде сгълчано или набито!) в замисли и кроежи, които бяха от компетенцията само на здравомислещи възрастни хора. Все още имаше възможност да се измъкне! Веднага да избяга и да изпрати едно набързо съчинено писмо до онази жена, като ѝ обясни, че съжителството не му понася (тук могат да се измислят всевъзможни причини), че само ексцентричната му състрадателност (тук трябва да се доукраси) го бе подтикнала да се обвърже с нея, за да ѝ помага, и сега, след като е легализирал завинаги това свое желание (тук трябва да бъде по-точен), възнамерява отново да се оттегли във вечните мъгли на своята приказна земя.

„От друга страна — продължи да премисля ситуацията наум под впечатлението, че следва най-уравновесена линия на размисъл (без обаче да забележи, че онова изпъдено босоного създание се бе вмъкнало през задната врата), — колко простичко би било, ако скъпата маминка вземе, че умре още утре. Но не, тя не бърза, впила е зъби в живота и ще стиска, докато може; тогава какво ще спечеля аз, ако тя ще умира бавно и полека, и онова, което в крайна сметка ще пристигне за погребението ѝ, се окаже някоя надута шестнайсетгодишна фръцла или пък напълно отчуждена и вече непозната за него дваистгодишна

жена? Колко по-простичко би било (той се замисли и съвсем уместно спря пред осветената витрина на една аптека), ако му се намираще подръка малко отрова... Едва ли ще му трябва голямо количество, след като за нея и чаша шоколад е така смъртоносен, както и чист стрихнин! Но отровителят оставя следи от пепелта на цигарата си в асансьора... Освен това със сигурност ще й направят аутопсия, ей така по навик.“ И макар че разумът и съвестта му се надпреварваха (като същевременно го и подстрекаваха) да му внушат, че дори да успее да намери отрова, която не оставя следи, той просто не е човек, който ще извърши убийство (освен ако се намери такава отрова, която не оставя никакви, ама никакви следи, но дори и тогава, и то крайно хипотетично, и то само и само да съкрати мъките на една обречена жена), той все пак даде воля на въображението си и на теоретичното продължение на една невъзможна идея, докато разсеяният му поглед се препъваше ту в безупречно опакованите шишенца, ту в модела на черен дроб, ту в паноптикума от всевъзможни сапуни, ту в двете блестящи оранжеви усмивки на една женска и една мъжка глава, които се зяпаха с благодарствена признателност. Той присви очи, прокашля се, поколеба се за миг, после влезе.

Когато се върна вкъщи, в апартамента беше тъмно. За миг го озари надеждата, че тя вече е заспала, но уви, под вратата на спалнята ѝ се бе проточила тънка ивица светлина, начертана като с линеал.

„Шарлатани... — помисли си той и направи мрачна гримаса. — Ще трябва да се придържаме към първоначалния вариант. Ще кажа лека нощ на скъпата покойница и ще си лягам.“ (А утре? А вдругиден? А какво ще стане през всички онези дни, които ще се проточат след това?)

Ала наред извиненията относно мигрената му, докато клечеше край пищното ѝ легло, неочаквано, ненадейно и съвсем спонтанно мислите му направиха остър завой, самоличността му се стопи и след този факт той с удивление откри трупа на като по чудо победената гигантка и се взря в пояса ѝ от моаре, който почти скриваше белега ѝ.

Напоследък тя се чувстваше сравнително добре (оплакваше се единствено от оригването, което не ѝ даваше мира), но още през първите дни на брака им болките, които познаваше от миналата зима, полака-лека се върнаха. Съвсем поетично тя прие факта, че огромният, навъсен орган, задрямал „като старо псе“ сред уютната топлина на

непрекъснатото угаждане, на което бил свикнал, сега се е пробудил от ревност към сърцето ѝ — един непознат, макар и удостоен „само с леко потупване“. Както и да е, тя прекара цял месец на легло, като съсредоточено се вслушваше в смутното вълнение на вътрешностите си, в предполагаемото дращение и предпазливото гризание; после всичко утихна и тя дори събра сили да стане, порови из писмата на първия си съпруг, изгори някои от тях, избра някои миниатюрни стари предмети — детски напръстник, дамска плетена чантичка за дребни монети и едно друго нещо — тънко, златисто и въздушно като самото време. По Коледа нейното състояние отново се влоши и планираното посещение на дъщеря ѝ се отложи.

Той беше неотлъчно до нея, обсипваше я с грижи. Говореше ѝ утешително и приемаше несръчните ѝ милувки с прикрита неприязън, когато понякога тя се опитваше да му обясни с изкривено в гримаса лице, че не тя, а ТО (и малкото ѝ пръстче посочваше корема) е виновно за нощната им раздяла, но това прозвучаваше точно като че ли е бременна (измамно бременна, бременна със собствената си смърт). Винаги сдържан, той успяваше да запази самообладание, както и добрия тон, който бе възприел от самото начало, тъй че тя наистина му бе благодарна за всичко — за старомодната му галантност, с която се отнасяше към нея, за любезните му обръщения, които според нейните разбирания придаваха авторитет и достойнство на нежността, за начина, по който задоволяваше капризите ѝ, за новия фонограф, за това, че на два пъти се съгласи неохотно, но безмълвно да уволни старите и да назначи нови сестри, които се грижеха за нея двайсет и четири часа в денонощието.

За дребни поръчки тя го пускаше да се отдалечи от нея най-много до съседната стая, а когато му се наложеше да излезе по работа, двамата предварително се споразумяваха точно колко време ще отсъства и тъй като неговите професионални задължения не изискваха постоянното му присъствие, при всеки отделен случай трябваше да се бори — уж на смях, ала всъщност през стиснати зъби — за всяка отпусната от нея секунда. Измъчваше го безплоден гняв, прахта от вечно провалящите се комбинации го задушаваше, изпитваше умора и отегчение от собствените си опити да ускори смъртта ѝ; самата му надежда за това се бе превърнала в нещо толкова вулгарно, че вече бе готов да прегърне нейната антитеза: може би до лятото тя ще успее да

се възстанови до такава степен, че ще му разреши да вземе малката и да я заведе на море за няколко дни. Но как можеше да разчита на такава схема? Първоначално си въобразяваше, че няма да е трудно, че под прикритието на някоя командировка ще успее да прескочи до онова градче с почерняла от времето църквица, чиито градини се оглеждаха в спокойните води на реката; но когато веднъж ѝ спомена, че ако има късмет, може би ще му се отвори път към еди-кой си град (тук той спомена името на съседно селище) и тогава би могъл да посети дъщеря ѝ, усети как мигом се разгоря жаравата на някаква смътна, подсъзнателна ревност и съживи угасналия ѝ до този момент поглед. Той побърза да смени темата, после се утеша с мисълта, че тя бързо ще забрави този негов идиотски проблясък на интуицията, който, разбира се, нямаше никакъв смисъл да разпалва отново.

В неговите очи периодичността, с която здравето ѝ се люшкеше нагоре-надолу, всъщност олицетворяваше самия механизъм на нейното съществуване; тази периодичност се бе превърнала в периодичност на самия живот; за себе си можеше да каже със сигурност, че работата му, точността на погледа и умозаклученията му, обикновено пречупени като през мътна многостенна призма, бяха започнали да страдат от безкрайните колебания на душата му, която се мяташе между отчаянието и надеждата, от вечните приливи и отливи на незадоволените желанија, от болезненото бреме на неговата скътана, прикрита и добре потисната страст — въобще от цялата тази жестока и задушаваша го действителност, която сам си бе навлякъл доброволно.

Понякога се случваше да мине покрай заиграли се момичета, понякога се случваше някоя малка красавица да улови погледа му, но това, което погледът виждаше, бе безчувствено плавно движение като от забавени филмови кадри, а самият той не можеше да се начуди на собствената си вгълбеност, на студената си и бездушна реакция и на това как усещанията, специално мобилизирани отвсякъде — меланхолия, ненаситност, нежност, лудост, — сега се бяха съсредоточили единствено върху образа на онова неповторимо и незаменимо създание, което имаше навика да тича нагоре-надолу, докато слънцето и сянката си съперничеха кой да го заметне със собственото си одеяние. Понякога нощем, когато всичко утихваше — фонографът, водата в банята, безшумните бели стъпки на сестрата, проточеният до безкрайност звук (по-лош от всякакъв трясък), преди

внимателно да се затвори вратата, предпазливото почукване на чаените лъжички, щракването при отваряне и затваряне на домашната аптечка, далечните погребални стенания на онази жена, — когато всичко това утихнеше напълно, той лягаше по гръб и извикваше в съзнанието си онзи единствен и неповторим образ, обвиваше усмихната си жертва с осем ръце, които се превръщаха в осем пипала, впити във всяка частица на нейната голота, докато накрая сам се разтваряше в спусналата се черна мъгла, изгубваше я в мрака, а мракът плъзваше навред, защото това бе непрогледната сянка на нощта, проснала се в самотната му спалня.

[1] Грамадно, мистично чудовище, за което говори Йов. Смята се за символ на дявола. (Библ.) — Б.пр. ↑

През пролетта болестта ѝ като че се влоши наново; последва консултация с лекари и тя постъпи в болницата. В навечерието на операцията се реши да му каже някои неща — беше пределно ясна и говореше в пълно съзнание въпреки болките; спомена му за завещанието, за адвоката, какво трябва да направи, в случай че утре... Накара го да се закълне два пъти — да, точно два пъти, — че ще се държи така с нейното момиче, сякаш ѝ е истински баща... И че ще се погрижи за това тя да не храни неприязън към покойната си майка.

— Може би в края на краищата трябва да я поканим да дойде — рече той с тон, който се извиси по-гръмогласно, отколкото възнамеряваше. — Ти какво ще кажеш? — Ала тя бе вече приключила с наставленията и стисна очи от болка; той остана известно време до прозореца, въздъхна, после целуна прежълтелите ѝ юмрук, свит върху отметнатия чаршаф, и излезе.

Рано на другата сутрин му се обадиха от болницата, за да му съобщят, че операцията е приключила току-що и без съмнение напълно успешно, надминавайки всички очаквания на хирурга, но най-добре свиждането да почака поне до утре.

„Успешно, значи! Напълно успешно! — заповтаря той несвързано и като обезумял взе да обикаля от стая в стая. — Ах, колко прекрасно... Моите поздравления — значи, ще се възстановяваме, ще процъфтяваме... Какво става тук? — изрева той с гърлен глас и затръшна вратата на тоалетната с такава сила, че кристалните сервизи в гостната се раздрънчаха от страх. — Ще видим ние тая работа — продължи да нарежда той сред обзетите от паника кресла. — Да, господинчо... ще ти дам аз на теб едно успешно. Успешно, смешно. — И той взе да имитира подигравателно произношението на хленчещата съдба. — Направо чудесно, нали! Значи, продължаваме да живеем, да благоденстваме, ще омъжим и дъщерята — за добра партия и пораничко, нищо, че е още крехка, а младоженецът — як похотливец, нищо, че ще се намърда най-насилнически в нейната крехкост... Не, тая няма да я бъде! Достатъчно търпях! Аз също имам право на глас в тази работа! Аз...“ Отведнъж обаче неукротимият му гняв най-ненадейно попадна на неочаквана плячка.

Той замръзна намясто, пръстите му престанаха да мърдат нервно, забели очи за миг, а когато изплува от това кратко вцепенение,

върху устните му беше цъфнала усмивка. „Казах, достатъчно“, повтори той, но вече със съвсем различен, почти умиловитен тон.

Веднага се сдоби с необходимата му информация: имаше един много удобен експрес в 12:23, който пристигаше точно в четири следобед. Връзката за връщане нямаше да е толкова проста... тогава вероятно ще му се наложи да наеме кола, за да тръгне на мига. „И преди да се е спуснала нощта, ще си бъдем тук, ние двамата, в пълно уединение, малката ще е уморена и сънена, хайде сваляй си дрешките, аз ще те гушна, за да заспиш — това е всичко, само малко бащинско гушкане.“ Че кой иска да го осъдят на каторга (въпреки че, между другото, една каторга сега е за предпочитане пред едно копеле в бъдеще)... тишината, голите ѝ ключици, тънките презрамки, копчетата отзад, рижавите като на лисиче косъмчета между раменните лопатки, сънливите ѝ прозевки, горещите ѝ подмишници, краката ѝ, нежността — не, не бива да изгубва и ума, и дума... въпреки че какво може да е по-естествено за един баща от това да доведе у дома заварената си дъщеря, да вземе сам решение по въпроса — та нали са отворили майка ѝ за операция?... „Най-обикновено чувство за отговорност, най-нормална родителска загриженост, освен това нали самата майка ме помоли «да се погрижа за момичето»?“ И докато тя спокойно си почива в болницата, какво — повтарям, — какво може да е по-естествено от това, ако тук, където малката няма никого да безпокои... В същото време, докато е край мен... характерът им се смекчава по време на реконвалесценцията, а ако въпреки всичко мадам реши да се разсърди, ние ще ѝ обясним, ще ѝ обясним, че сме искали да постъпим правилно, може би малко сме избързали поради вълнението си, вярно, признаваме, но водени от най-добри намерения...

Обладан от радостно въодушевление, той се втурна да сменя спалното бельо (в НЕЙНАТА бивша стая); поразтреби отгоре-отгоре, изкъпа се, отложи една делова среща, обади се на чистачката да не идва, похапна на бърза ръка в „ергенския“ ресторант, накупи фурми, шунка, ръжен хляб, разбита сметана, грозде мискет — дали не е забравил нещо? Когато отново се прибра, от него се посипаха пакети, той продължаваше да си представя как тя ще мине оттук, ще седне там, ще извие тънките си ръце зад гърба, ей тъй, колкото да се стегне, да се ободри, цялата обляна в тъмнокоси къдрици — и в този миг се обадиха

от болницата, помолиха го да дойде; по пътя към гарата той неохотно се отби и тогава научи, че жената е починала.

Първо го обзе чувство на огромно разочарование: това означаваше, че поредният му план отново се проваля, че тази нощ с нейната топлина и интимна задушевност отново ще му бъде отнета и че когато пристигне в отговор на телеграмата, тя, естествено, ще бъде в компанията на онази стара вещица и нейния съпруг, които сигурно ще отседнат поне за седмица. Но самото естество на тази първа реакция, подбудена от късогледата му емоционална привързаност, създаваше вакуум, тъй като му беше невъзможно само миг след раздражението, което бе изживял при вестта за смъртта ѝ (която, макар и временно, но все пак му попречи на плановете), да изпита благодарност (заради правилния курс, който бе взела съдбата). Междувременно този вакуум се изпълваше с предварително известното, сиво човешко съдържание. Седнал на пейка в градината на болницата, той се поуспокои и започна да се подготвя за предстоящите стъпки по погребалната процедура, като мислено и с подobaваща за случая тъга си припомни онова, което очите му бяха видели току-що: мраморното чело, прозрачните ноздри със скъпоценната брадавица от едната страна, абаносовия кръст и всичко останало от добре изпипаната работа, която бе свършила смъртта. После тръсна глава презрително, за да се отърве от мислите за болницата, и си каза между другото, че под неговото покровителство тя бе изживяла един прекрасен период, че бе успял да я дари с малко истинско щастие, да разведри последните дни на нейното нещастно вегетиране, и оттам вече съвсем естествено премина към похвали, с които обсипа тази умница Съдбата за доброто ѝ поведение, а после почувства и онази първа сладка тръпка в кръвта си: самотният вълк, вече готов да нахлупи върху главата си нощната шапчица на старата баба.

Очакваше ги на следващия ден по обяд. Звънна се в точно определения час, ала приятелката на жената стоеше на прага самичка (протегна костеливите си ръце и съвсем нечестно се възползва от силната си хрема, за да полее с нея полагащите се за случая съболезнования): нито съпругът ѝ, нито „малкото сираче“ успели да дойдат, рече тя, тъй като и двамата били на легло с тежка инфлуенца. Той побърза да утеша разочарованието си с мисълта, че така е по-добре — защо да се развалят хубавите неща? Присъствието на малката

сред тази зловеща комбинация от погребални задължения щеше да бъде точно толкова мъчително, колкото бе и пристигането ѝ за сватбата, а би било далеч по-разумно той да използва следващите дни, за да уреди формалностите докрай и да се подготви за един решителен скок напред в полето на пълната безопасност. Единственото нещо, което го раздразни, бе начинът, по който старата вещица бе казала „и двамата“, сякаш боледуването ги свързваше (като че двамата пациенти деляха едно легло), връзката на общата зараза (нищо чудно онзи простак сега да я преследва нагоре по стръмните стълби, за да опипа голите ѝ бедра).

Като се преструваше на напълно съсипан — което бе и най-лесното поведение, както добре знаят убийците, — той седеше досущ като онемял вдовец с отпуснати огромни ръце, едва помръдваше устни в отговор на нейните съвети, че трябва да промие задушавачата го мъка със сълзи, и гледаше с мътен поглед, докато тя си духаше носа (а, значи, и тримата са свързани с тази хрема — това вече е по-добре). Тя се нахвърли уж разсеяно, но лакомо върху шунката и взе да му говори неща от рода на: „Поне не се е мъчила дълго“ или „Слава богу, че е била в безсъзнание“, очевидно ръководена от странното разбиране, че страданието и сънят са най-естествената човешка орис, че червеите имат приветливи малки личица и че върховното отплаване по гръб става в някаква стратосфера на блаженството. Той едва се сдържа да не ѝ каже, че смъртта винаги е била и винаги ще си остане един гнусен, противен идиот, но навреме си даде сметка, че подобно изявление може да събуди у неговата утешителка нежелателни съмнения относно способността му да даде прилично религиозно и морално образование на малкото момиче.

На погребението имаше много малко хора (неизвестно защо се появиха една нейна приятелка от млади години и един златар със съпругата си), а по-късно в колата към къщи пълна дама (която бе присъствала и на онзи фарс — сватбата им) му рече със състрадателен, но категоричен тон (докато наведената му глава подскачаше в такт с дупките по пътя), че ето сега, най-накрая, трябва да се направи нещо по отношение на малката, която живеела в чужда за нея среда (в същото време приятелката на покойната му съпруга се правеше, че гледа навън през стъклото), и че улисан в родителските си задължения, той без съмнение ще преодолее загубата по-лесно; в този момент се

обади трета жена (много далечна роднина на покойната) и каза: „А каква хубавица е станала тя! Трябва да внимавате, да бдите над нея като ястреб — вече се е поналяла и върви едра за възрастта си. Само след две-три години момчетата ще се навъртат край нея като мухи и тогава ще започнат неприятностите“, а в това време той мислено се превиваше от смях, носеше се щастливо и весело върху пухеното легло на щастieto.

Предишния ден, в отговор на втора телеграма („Тревожа се за здравето ти целувки“ — и тези целувки, изписани върху бланката за телеграма, бяха първите истински целувки) дойде вестта, че и двамата са вече добре, температурата е спаднала и преди да си тръгне, все още хремавата приятелка му показва малка кутийка и попита дали може да я вземе за момичето (съдържаше някакви останали от майка ѝ евтини бижута, спомен от нейното далечно и свято минало), след което поиска да знае какво ще се случи оттук нататък и как. Чак тогава, като говореше съвсем бавно, отчетливо и безизразно с чести паузи, като че с всяка сричка се мъчеше да преодолее безмълвието на скръбта, той ѝ каза какво ще се случи и как: след като първо благодари за целогодишните ѝ грижи, я осведоми, че точно след две седмици ще дойде да прибере дъщеря си (използва точно тази дума) и да я заведе на юг, а после по всяка вероятност и в чужбина.

— Да, това е разумно — отвърна тя с известно облекчение (леко туширано, но нека се надяваме, от мисълта, че напоследък си е докарвала добри пари с това нейно настойничество). — Вървете да се разсеете, няма по-добър лек за мъката от пътуването.

Тези две седмици му бяха нужни, за да организира делата си така, че след това поне година да не трябва да мисли за тях; а после — ще види. Беше принуден да продаде някои неща от собствената си колекция. Докато си стягаше багажа, съвсем случайно откри в бюрото си монета, която навремето бе намерил (между другото, се бе оказала фалшива). Изсмя се ехидно: талисманът си бе свършил работата.

Когато се качи на влака, адресът на неговото следващо пребиваване му се струваше като бряг, обвит в трептяща от зной мараня — встъпителен символ за бъдеща анонимност. Единственото нещо, което бе решил предварително, бе мястото, където ще прекарат нощта на път за окъпания в слънце Юг; сметна за ненужно да определя точно къде ще отседнат след това. Местонахождението нямаше никакво значение, щом винаги щеше да го разкрасява нейното малко босо краче; целта на пътуването — също, щом можеше да изчезне с нея в безоблачното безвремие на пустия лазур. Телеграфните стълбове, подобно магаренца на цигулки, профучаваха край него с отривисто гърлено свистене. Стените на купето пулсираха в такт сякаш с прашенето на огромни, размахани във въздуха криле. „Ще живеем надалеч, ту в планината, ту край морето, в парникова топлина, където дивашката голота с лекота се превръща в навик, свършено сами (никаква прислуга!), без да виждаме жива душа, само ние двамата в една вечна детска стая, и така ще сразим и последните остатъци от чувството си за срам. Ще живеем в непрекъснати шеги, закачки, утринни целувки, а общото ни легло ще бъде обкичено с пискюли, ще има и огромен сюнгер, който ще лее кристални сълзи върху четирите ни рамене, ще пръска четирите ни крака със струйки вода, а ние ще се превиваме от смях.“

Докато се наслаждаваше на палещите лъчи на собственото си вътрешно слънце, той се замисли над странната връзка, която съществува между предварителното планиране и чистата случайност, над райските блаженства, които очакваха нея, и начина, по който забавните подробности, типични за телата от двата пола, веднъж погледнати отблизо, изглеждат невероятни, но в същото време естествени и по интимному сродни, докато едва доловимите особености на сложно заплетената и изтънчена страст щяха задълго да останат в съзнанието ѝ като самата азбука на невинните милувки: тя ще бъде забавлявана единствено с герои от приказките (добрия великан, вълшебната гора, торбата със съкровища), а истинските удоволствия ще дойдат после, когато любопитните ѝ пръстчета започнат да опипват играчката с нейния познат, но никога неомръзващ номер. Той беше напълно убеден, че докато поддържа интереса ѝ дотолкова, че да не поглежда встрани, ще му бъде лесно, с помощта на галювни имена и смешки, илюстриращи безцелната по своята

същност простота на дадени странности, да отклонява вниманието на едно нормално, макар и преждевременно развито момиче от неизбежните сравнения, обобщения и въпроси, подсказвани ѝ от нещо вече дочуто, от някой сън или от първата ѝ менструация, и така да подготви безболезненото ѝ преминаване от един свят на полуабстракции, който по всяка вероятност тя полуосъзнаваше (например едва ли знаеше истинската причина за надуващия се от само себе си корем на някоя съседка или за неистовото желание на някоя ученичка да се сдобие с чашата, от която е пил известен паркетен кавалер), от всичко, свързано по някакъв начин с любовта на възрастните, към ежедневната реалност на приятните наслади, където приличието и моралът, неподозиращи нито игричките им, нито адреса им, завинаги ще се откажат от любезните си посещения.

Издигането на подвижни мостове можеше да се окаже добра защитна система, докато избуялата бездна стигне спалнята с един млад, здрав клон. Все пак, именно защото през първите две-две и нещо години пленницата ще бъде във временно неведение относно пагубната връзка между куклата в нейните ръце и тежкото дишане на кукловода, между сливата в нейната уста и екстаза на отдалеченото дърво, именно затова той трябва да бъде особено предпазлив и да не я пуска да излиза никъде самичка, трябва често да сменя жилището си (идеалният дом би бил една малка вила с градина, отвсякъде заградена с висок зид), трябва зорко да следи да не би тя да се сприятели с други деца или да се случи да подхване разговор със зарзаватчийката или пък с чистачката, защото знае ли човек точно какъв нагъл и пакостлив горски дух може да излезе от устата на омагьосаната невинност и какво преувеличено чудовище ще влезе в ухото на непознатия слушател, който после ще бърза да го представи пред местните велемъдри магове за обсъждане и осъждане. Да, но все пак в какво всъщност би могъл да бъде упрекнат вълшебникът?

Той знаеше, че у нея ще намери достатъчно удоволствия, и за да не я разомагьоса предварително, трябваше да се пази от прекалено демонстративни прояви на възторг, от прекалена настойчивост, когато му се прииска да си пробие път в някоя малка задънена теснина, докато в същото време разиграва ролята на добрия галювен чичко. Знаеше, че не би посегнал на девствеността ѝ в най-прекия и най-конкретен смисъл на тази дума, преди еволюцията на взаимните им

милувки да стигне определено, макар и невидимо стъпало. Ще се въздържа до онази сутрин, когато засмяна, тя ще се вслуша в собственото си желание да откликне на ласките му, ще се умълчи, а после ще поиска двамата да продължат заедно да търсят скритата музикална струна на благозвучната хармония.

Макар и да си мислеше за години напред, той продължаваше да си я представя като малка — това е основният принцип на плътта. Когато обаче сам се улови в това несъответствие, бързо установи, че дори ако предполагаемият ход на времето противоречи, за момента, на неизменната основа на чувствата му, постепенното нарастване на удоволствията ще осигури естествените подновявания на неговия договор с щастието, което, освен всичко друго, разбира се, взима предвид и приспособимостта на живата любов. На фона на това озарило ги щастие, независимо каква възраст ще стигне тя — седемнайсет, двайсет, — сегашният ѝ образ винаги ще прозира през нейните бъдещи метаморфози и ще подхранва наслоените отгоре нови, полупрозрачни пластове, черпейки от неговия непресъхващ вътрешен взор. Самият този процес би му позволил, без загуба или избледняване, да се наслаждава докрай на всеки кристално чист етап от бъдещите ѝ превъплъщения. Освен това самата тя, вече източена и изваяна в новите си женски форми, никога няма да бъде напълно свободна, нито дори в състояние да отдели, в съзнанието си и в спомените си, своето собствено развитие от това на нейната любов, своите собствени детски спомени от спомените за неговата мъжка нежност. Следователно миналото, настоящето и бъдещето ѝ ще изглеждат като едно-единствено сияние, чийто източник произлиза, както и тя самата, от него, от нейния живораждащ любовник.

Така ще продължават да живеят — ще се смеят, ще четат книги, ще се възхищават на златистите светулки, ще обсъждат процъфтяващия, опасан с високи дувари затвор на света, той ще ѝ разказва приказки, тя ще слуша, неговата малка Корделия, а морето ще шепти и нашепва, обляно в лунно сребро... И много бавно, първо с чувствеността на устните си, после по-настоятелно, с цялата им напористост, с цялата им тежест още по-надълбоко, само така — първия път — впити в пламналото до болка сърце, така ще си пробия път, ще се пъкна, ще се потопя надълбоко помежду разтопяващите се два жилави бряга...

Неизвестно защо дамата, която седеше срещу него, изведнъж се изправи и излезе да си потърси друго купе; той погледна към оцъкления циферблат на ръчния си часовник — още малко остава — и не след дълго вече крачеше нагоре към една белосана ограда, върху която блещукаха парчета стъкло, а над главата му прелетяха ято лястовици.

На прага го посрещна приятелката на покойницата, която обясни присъствието на купчината пепел и овъглени цепеници в единия край на градината с това, че през нощта е имало пожар; пожарникарите едва успели да овладеят огнената стихия, в суматохата прекършили младото ябълково дръвче и, разбира се, никой не успял да мигне цяла нощ. И точно тогава се появи ТЯ — в тъмна плетена рокля (в тази жега!) с лъскав кожен колан на кръста и верижка на врата, с дълги черни чорапи, клетото създание, и в този първи миг му се стори не така хубава, както я помнеше отпреди, стори му се, че носят ѝ е станал почип, а краката ѝ — по-източени. Мрачно и бързо, обзет единствено от болезнена нежност по нейната опечаленост, той я прегърна през рамо и я целуна по топлата коса.

— Всичко можеше да пламне! — възкликна тя и вдигна грейналото си розово лице, върху чието чело играеха сенките на листата, с ококорени очи, в които блещукаха воднисто прозрачните отражения на слънцето и градината.

Тя стисна доволно ръката му, докато двамата прекриваха прага след гръмогласната господарка на дома — непринудеността бе вече изчезнала и той някак несръчно прегъна ръка (дали пък не прегъна нейната?), — и от външната врата до хола, докато предшестващият ги монолог продължаваше да ехти под акомпанимента на отварящи се кепенци, той освободи ръката си, позволявайки си една уж неволна милувка (докато всъщност за миг бе напълно погълнат от приятното, здраво усещане, в което не липсваше и трапчинката), и я шляпна по дупето, сякаш искаше да ѝ каже — хайде дете, тичай напред, след което се настани, намери място да подпре бастуна си, запали цигара, огледа се за пепелник, като същевременно подметна нещо в отговор на зададен му въпрос, през цялото време изпълнен с дивашки екстаз.

Отказа поканата за чай, като обясни, че всеки момент ще пристигне колата, която бе поръчал на гарата, че багажът му вече се намира в нея (в тази подробност, както се случва и в сънищата, се

прокрадна мъждукащ смисъл) и че „ние с теб потегляме към морето“ — което почти изкрещя към нея и тя се спря, недовършила крачката си, обърна се назад, едва не се спъна в един стол, но все пак успя да запази младежкото си равновесие, продължи, седна и покри табуретката с широко разстланата си пола.

— Какво? — попита тя, като отметна назад кичур от косата си и погледна крадешком към своята настойница (табуретката веднъж вече се беше счупвала). Той повтори думите си. Тя радостно изви вежди, ококори се по детски — не очаквала, че ще стане толкова бързо, още днес.

— Аз също се надявах — излъга стопанката на дома, — че ще прекарате нощта с нас.

— О, не! — извика момичето и се втурна към него, пързулна се по паркета, след което продължи да говори с необичайна скорост. — Мислиш ли, че ще мога да се науча да плувам? Една моя приятелка ми каза, че това може да стане много бързо, стига да не се страхуваш, а ако не се страхуваш, можеш да се научиш за около месец... — Ала настойницата ѝ я смушка с лакът и я смъмри да върви да си достегне багажа заедно с Мария и да вземе всичко, което е оставено за нея в лявото крило на гардероба.

— Откровено казано, не ви завиждам — рече тя в този момент, когато му предаваше настойничеството, след като малката бе излязла от стаята. — Напоследък, особено след тази нейна инфлуенца, е станала много избухлива и раздразнителна; онзи ден ми държа такъв груб език — знам, това е трудна възраст. С една дума, искам да кажа, че няма да е зле да наемете някоя млада жена да се грижи за нея, а през есента да ѝ намерите добър католически пансион за девойки. Както сам виждате, не изживява кой знае колко болезнено смъртта на майка си — разбира се, възможно е и да прикрива чувствата си, знам ли? Нашият живот с нея приключва с... Между другото, аз все още ви дължа... Не, не, за това не искам и да чуя, моля ви... О, не, той почти никога не се връща от работа преди седем — ще му бъде много мъчно... Но това е животът, нищо не може да се направи. Поне тя, клетата, се отърва, царство ѝ небесно, а сега и вие изглеждате по-добре... Ако не се бяхме срещнали... Просто не знам как щях да отгледам едно чуждо дете, а за сиропиталище не смея и да помисля — те водят... сам знаете докъде. Затова все повтарям, че човек никога не

знае какво го чака в този живот. Спомняте ли си онзи ден, на пейката — помните ли? Не съм си и помисляла, че тя ще успее да се омъжи повторно, ала женската интуиция ми подсказа, че има нещо у вас, което копнее точно за този вид убежище.

Една кола изникна ненадейно сред листака навън. „Тръгваме!“ Добре познатата черна барета, праметнато през ръка палто, малък куфар, носен от зачервените ръце на домашната помощничка Мария. „Ти само почакай да видиш аз какви неща ще ти накупя...“ Тя държеше да седне до шофьора и той се съгласи, при това успя да скрие разочарованието си. Жената, която ние повече няма да видим, стоеше и им махаше за сбогом с ябълково клонче. Мария пък взе да къшка билетата да се прибират обратно в двора. „Сбогом, сбогом.“

Той седеше облегал назад и стискаше бастуна — много скъпа антична вещ с масивна коралова дръжка — между коленете си и гледаше през стъклената междинна преграда към баретата и спокойно отпуснатите рамене. Времето беше необичайно меко за юни, през прозореца на колата струеше топъл въздух и не след дълго той свали връзката и разкопча яката си.

След около час момичето се обърна да го погледне (сочеше му нещо край пътя, изви се, огледа се със зяпнала уста, ала, изглежда, вече бе пропуснал нещото — и неизвестно защо, без никаква логическа връзка, през ума му мина мисълта, че в края на краищата между тях има разлика от почти трийсет години). В шест спряха да се почерпят по един сладолед, а приказливият шофьор си поръча бира, седна на съседната маса и взе да споделя всевъзможни свои мнения с клиента си.

„Продължаваме.“ Той погледна гората, която се приближаваше на вълнообразни скокове от склон на склон, докато накрая се спусна по едно нанадолнище и се препъна в пътя, където следваше преброяване и складиране на трупите. „Дали да не спрем тук? — почуди се той мислено. — Може да се поразходим за малко, да поседнем върху горския мъх сред гъбите и пеперудите...“ Ала не събра кураж да каже на шофьора, тревожеше го мисълта за една кола, подозрително спряла на сред пътя.

После се стъмни и ето че фаровете примигаха и осветиха пътя. Спряха да вечерят още на първото крайпътно заведение, философстващият шофьор пак се разположи край тях и като че

поглеждаше не толкова към пържолата и картофените крокети на своя работодател, колкото към косата ѝ, която леко прикриваше изящния ѝ профил... „Моята любима е уморена и лицето ѝ е пламнало от пътуването, от обилното месно меню, от глътката вино. — Безсънната нощ с алените отражения на пламъците в мрака си казва своето и ето че тя изпусна салфетката, която безшумно се свлече в падината на скута ѝ... — И сега всичко това е мое...“ Той попита дали имат свободни стаи — не, нямаха.

Въпреки че беше вече съвсем отпаднала, тя категорично отказа да смени мястото си отпред, за да си полегне на задната седалка, като заяви, че отзад ще ѝ прилошее. Най-накрая, най-накрая малките светлини започнаха да наедриват и да блещукат все по-ярко сред горещата непрогледна тъмнина. Веднага си избраха един хотел и бързо платиха на шофьора за мъчителното пътуване, с което се сложи точка на тази част от историята. Тя беше почти заспала, когато слезе на тротоара; застана като вцепенена сред синкавия едрозърнест мрак, сред миризмата на изгорели газове, грохота и тътена на отминаващите камиони — два, три, четири, които използваша нощната пустота, за да карат с ужасяваща скорост; изскачаха иззад завоя, след който следваше стръмно нанаягорнище, и гумите отново започваха да свистят, а каросериите — да скърцат зловещо.

Посрещна ги стар, късокрак и едроглав мъж с разкопчана жилетка — изнервящо мудар, само се туткаше, въртеше се като дервиш, после взе да им обяснява надълго и нашироко, добродушно, ала някак гузно, че той само замества собственика — неговия голям син, на когото се наложило да излезе спешно по някакви домашни дела. Зарови нос в голяма черна книга и след миг заяви, че няма свободна стая с две легла (в града се провеждала изложба на цветя и било пълно с посетители), но имало една друга — с двойно легло, „която струва същите пари и вие и вашата дъщеря дори ще бъдете по-...“

— Добре, добре — прекъсна го пътникът, а унесеното дете стоеше настрана и примижаваше, опитвайки се да фокусира безжизнения си поглед върху една котка, която непрекъснато се раздвояваше пред очите ѝ.

Тръгнаха нагоре по стълбите. Прислугата очевидно си бе легнала рано или пък въобще отсъстваше. Междувременно гномът само се

навеждаше и пъшкаше, докато опитваше кой от многото ключове ще стане на вратата; една възрастна жена с къдрава прошарена коса, светлосиня пижама и с кафяв тен на лицето, като на орехова черупка, изникна от съседната тоалетна, усмихна се с умиление и възторг при вида на това уморено, красиво момиченце, застанало в смирената поза на безпомощна жертва, чиято черна рокля се открояваше на фона на боядисаната в охра стена, където бе облегла раменните си лопатки, разрошената ѝ глава бе леко отметната назад и се полюшкваше наляво-надясно, а клепачите ѝ потрепваха, сякаш се мъчеха да разплетат гъстите ѝ като четка мигли.

— Хайде, толкоз ли не можеш една врата да отвориш? — раздразнено попита баща ѝ, вече поолисял господин, също турист.

— Тук ли ще спя? — попита малката с пълно безразличие и когато той, все още зает с кепенците, защото се мъчеше да затвори плътно тесните им като присвито око процепи, ѝ отговори утвърдително, тя погледна баретата, която още стискаше в ръка, после вяло я метна върху широкото легло.

— Ето че пристигнахме — каза той, след като възрастният мъж бе домъкнал куфарите им и напуснал, и в стаята бе останало само туптенето на развълнуваното му сърце и приглушеният пулс на нощта. — Време е за лягане.

Съвсем заспала, малката неволно се блъсна в ръба на едно кресло, и то в мига, в който той седнаше в него — успя да я хване за хълбока и я придърпа към себе си. Тя залитна, поизправи се, после се протегна като ангел, за части от секундата напрегна всяко мускулче в тялото си, направи малка крачка и леко се отпусна в скута му.

— Любима моя, клетото ми дете — изрече той с мъглява смесица от нежност, съжаление и копнеж. Съзерцавайки нейната съненост, нейната замаяност, безжизнената ѝ усмивка, опипвайки я през черната рокля, през тънката вълна на плата, напипвайки ластика на жартиерите на това сираче, опънат върху голата кожа, той си мислеше колко беззащитна, сирота и топла е тя, като същевременно се опиваше от живата тежест на отпуснатите ѝ крака, които се хлъзнаха и разтвориха, после плътта им отново се допря с лек звук и тя отново ги кръстоса, като ги вдигна малко по-високо. Момичето бавно обви сънената си ръка, стегната в плътно прилепнал ръкав, около врата му и го потопи в кестенявия аромат на меката си като коприна коса, после ръката ѝ се

отпусна и увисна надолу, а тя неволно протегна сандала си и бутна куфара, който стоеше до самото кресло... Отекна грохот, после заглъхна отвъд прозореца. Ето че в настъпилата тишина се чу свистенето на комар и неизвестно защо събуди у него мимолетен спомен за нещо безкрайно далечно, късни вечери в детската спалня, мъждукаща лампа, косата на сестра му, негова връстничка, която бе умряла много, много отдавна.

— Любов моя — повтори той, подуши я и като отмести една къдрица, която бе застанала на пътя на устните му, сгуши се в нея, завря лице в косите ѝ, вкуси, като едва-едва я докосваше, топлата ѝ копринена шия заедно с контраста на хладната верижка; после улови слепоочията ѝ, така че очите ѝ се дръпнаха и стесниха, и започна да целува леко разтворените устни, зъбите ѝ... Тя бавно изтри уста с опакото на ръката си, главата ѝ клюмна върху рамото му, а в процепа между клепачите ѝ проблесна сияние с оттенъка на слънчев залез, защото тя беше наистина заспала.

На вратата се почука. Той се сепна (бързо издърпа ръката си изпод колана ѝ още преди да разбере как се откопчава).

— Събуди се! Ставай! — извика той и я разтърси силно. Тя отвори широко празните си, блуждаещи очи и се свлече по пързалката на свитото му коляно. — Влезте! — извика той.

Възрастният хотелиер надникна в стаята и му съобщи, че долу го чака един човек от полицията, иска да говори с него.

— От полицията ли? — попита той и сгърчи лицето си в недоумение. — Полицията?... Добре, кажете му, че слизам след малко — додаде той, без да си направи труда да стане. Запали цигара, издуха носа си, отново сгъна кърпата си най-грижливо, после присви очи и се загледа през изпуснатия дим. — Слушай — каза ѝ той, преди да излезе, — куфарът ти е ей там. Ще ти го отворя, а ти ще си извадиш каквото трябва, ще се съблечеш и право в леглото. Банята е първата врата вляво.

„Какво ли означава тази полиция? — помисли си той, докато слизаше по зле осветената стълба. — Какво ли ще искат от мен?“

— Какво има? — попита той сърдито при влизането си във фойето на хотела, след като забеляза полицаия — мургав гигант с физиономия на кретен, — който бе започнал да нервничи.

— Има това — охотно му отвърна той, — че трябва да дойдете с мен до полицейския участък. Наблизо е.

— Наблизо или надалеч — обади се туристът след кратка пауза, — вече минава полунощ и аз се канех да си лягам. Освен това знайте, че всякакви изводи, особено набързо направените, са като вик в нощта за ухото, незапознато с предходната нишка на мисълта, или, казано по-простичко, онова, което изглежда логично за едни, може да се окаже зоологично за други. Освен това един страстен пътешественик, при това току-що и за пръв път пристигнал в малкия ви гостоприемнен градец, е любопитен да узнае основанието — вероятно някакъв местен обичай, — поради което сте избрали точно полунощ, за да отправите поканата си, една покана, която е още по-неприемлива, тъй като не съм сам, а с малко, уморено от пътя дете. Не, не, почакайте, още не съм свършил... Що за правосъдие е това, което поставя изпълнението на закона пред основанията за неговото приложение? Първо изчакайте обвиненията, господа, изчакайте някой да подаде поне едно дребно оплакване срещу мен! Засега обаче нито съседът ми по стая вижда през стени, нито шофьорът би могъл да надникне в душата ми. И последно, но най-важно — имайте добрината първо да се запознаете с личните ми документи.

И тъпанарът, съвсем слиян, се запозна, дойде на себе си и побърза да си го изкара на нещастния хотелиер. Излезе, че последният не само бе объркал две сходни имена, но така и не успя да обясни кога и накъде е офейкал търсеният скитник.

— Добре, добре — намеси се нашият пътник миролюбиво, след като си бе излял гнева, задето бе така разиграван, върху прибързано създадения си враг, вече с ясното съзнание за собствената си неуязвимост (трябва да благодари на Съдбата, че тя не седна на задната седалка в колата; да благодари на Съдбата, че двамата не тръгнаха да берат гъби в гората в това юнско слънце — и, разбира се, за това, че бе затворил кепенците съвсем плътно).

След като изкачи тичешком площадката, изведнъж си даде сметка, че не е запомнил номера на стаята, спря колебливо, изплю фаса от цигарата си... Сега обаче емоционалното му нетърпение го спря да се върне долу и да попита за номера, освен това му се струваше безсмислено — добре си спомняше подредбата на стаите в коридора.

Намери вратата, която търсеше, облиза се лакомо, сграбчи топката на бравата и тъкмо да...

Вратата бе заключена; прониза го ужасна болка ниско в стомаха. Щом се е заключила, значи, не иска да го пусне при себе си, значи, подозира нещо... Не биваше да я целува така... Сигурно я е изплашил или може би е забелязала нещо... Или пък причината е нещо съвсем глупаво и просто: решила е в своята наивност, че той е отишъл да спи в друга стая, дори не ѝ е минало през ума, че може да спи в една стая с непознат — той е все още непознат. И тогава почука, без още да съзнава колко много е уплашен и ядосан.

Разнесе се отривист женски смях, отвратителното изскърцване на креватни пружини и после пошляпването на боси крака.

— Кой е? — попита сърдит мъжки глас... — Сбъркали сте стаята ли? Следващия път си отваряйте очите по-добре! Защото тук хората работят, подготвят една млада особа за живота и такива прекъсвания са крайно нежелателни... — Някой пак се изкикоти откъм дъното на стаята.

Често случваща се грешка, нищо повече. Той продължи по коридора — изведнъж разбра, че е сбъркал етажа. Върна се обратно по същия път, зави зад ъгъла и като погледна, с изненада установи наличието на електромер върху стената, умивалник под капещ кран, нечии светлокафяви обувки пред прага на врата, отново зави и... стълбите бяха изчезнали! В крайна сметка успя да намери други, но те бяха съвършено различни: спусна се по тях, но там вече съвсем се изгуби, тъй като попадна на слабо осветено складово помещение, където се виждаха сандъци, а от ъглите се подаваха ръбести части от кутии и шкафчета, една прахосмукачка, счупен стол, рамката на легло — стърчаха злокобно и вещаеха нещастие. Той изпсува тихо, вече съвсем вбесен, изгубил самообладание пред неочаквано изникналите препятствия... Най-накрая стигна до една врата и я блъсна с рамо, удари главата си в ниския горен праг и нахлу в антре, което се намираще в съседство с ниша, приглушено осветена, където старият хотелиер почесваше острите бодли на брадата си, забил поглед в черната книга, а полицаят хъркаше на пейката до него — досущ като в караулно помещение. Получаването на необходимата информация му отне само миг, малко удължен от повторните извинения на стареца.

Влезе в стаята си. Влезе и преди всичко, преди да огледа наоколо, се наведе тихо, потайно и завъртя ключа два пъти. Тогава зърна под умивалника черния чорап с ластика на жартиера. После видя отворения куфар, в който цареше изначален хаос, и една хавлиена кърпа бе измъкната за закачалката ѝ. После видя роклята и долното бельо, скупчени върху креслото, колана, другия чорап. Чак след това се обърна към острова легло.

Беше легнала по гръб, направо върху одеялото, протегнала лявата си ръка над главата, облечена в малкия си пенъор, чийто долен край стоеше отгърнат — не бе успяла да намери нощницата си, — и под светлината на червеникавия абажур, през мътния сумрак и задуха на стаята той успя да види тесния ѝ хлътнал корем помежду щръкналите тазови кокали. С грохота на топовен гърмеж един камион изкачи бездната на нощта, една чаша издрънча върху мрамора на нощната масичка, а край всичко това омагьосаният ѝ сън се носеше плавно и спокойно.

„Утре, то се знае, започваме от самото начало с внимателно премислени ходове, но засега ти спи, ти си тук чужда, непозната, недей се бърка в работата на възрастните — така трябва да бъде, това е моя нощ, това е моя работа.“ Той се съблече, легна от лявата страна на пленницата си, разлюля я и замръзна намясто, затаи дъх. Така. Часът, за който копнееше от четвърт век, най-сетне бе настъпил, ала той стоеше някак окован и застинал под облака на неговото блаженство. Равномерното дишане на светлата ѝ дреха, примесено с новото разбулване на нейната красота, продължаваше да трепти пред зора му вълнообразно, както се вижда картина през шлифован кристал. Той просто не можеше да намери фокуса на щастieto, не знаеше откъде да започне, какво да докосне и как, без да наруши покоя на нейното царство, за да може докрай да вкуси удоволствието на мига. Така. Като начало, действайки с хирургическа прецизност, той свали от китката си облещеното око на времето и като се пресегна над главата ѝ, го постави на нощната масичка точно между една блещукаща капка вода и празната чаша.

Така. Безценен оригинал: спящо момиче, масло. Лицето ѝ, потънало в гнездо от къдрици — едни разпилени, други сплъстени на кичури, с малките изящни каналчета на пресъхналите ѝ устни и онази неповторима гънка в клепачите, точно над миглите, които едва-едва се

докосваха, — бе обагрено в тъмночервено и розово там, където светлината падаше върху бузата ѝ, и нейното флорентинско изящество само по себе си криеше усмивка.

Погледът му (самовгълбеният взор като на човек, наблюдаващ екзекуция или пък дъното на дълбока пропаст) се плъзна надолу по тялото ѝ, лявата му ръка вече действаше — ала ето че в този миг се сепна, сякаш някой се бе размърдал в стаята, някъде в периферията на зрителното му поле, тъй като не успя веднага да различи отражението в огледалото на гардероба (райетата на пижамата му, потънали в сянка, неясен отблясък върху полираната плоскост и нещо черно току под розовия ѝ глезен).

Най-накрая се реши и нежно погали дългите ѝ, леко разтворени и някак лепкави крака, чиято кожа ставаше по-хладна и малко по-груба надолу и много по-топла нагоре. Той си спомни с диво, победоносно чувство ролковите кънки, слънцето, кестените, всичко и в същото време не спираше да я гали с крайчеца на пръстите си, целият трепереше и току мятеше коси погледи към заоблената издатина с прясно покарания по нея мъх, която съвсем независимо, ала по много познат начин възплащаваше в концентриран вид черти от нейните устни и бузи. Малко по-нагоре, където полупрозрачна вена се разклоняваше на две, един комар усърдно смучеше. Той го отпъди ревниво и с жеста си неволно перна края на дрехата ѝ, която отдавна му пречеше, и ето че се откриха тези необикновени, незрящи малки гърди, подути като от абсцес, а после се оголи и тънък, източен детски мускул и до него — изпънатата млечнобяла кухня на подмишницата ѝ с пет-шест щръкнали коприненочерни косъмчета, а по-надолу се спускаше малкото звънливо ручейче на верижката ѝ (по всяка вероятност с кръстче или с някакъв амулет в края), и по-нататък отново попадна на памучна материя — ръкава на високо отметнатата ѝ назад ръка.

Още един камион профуча наблизо и изпълни стаята с грохот и земеръс. Той преустанови щателния си оглед и се надвеси над нея сковано, като неволно я притисна с поглед, усети как младежкият аромат на кожата ѝ се смеси с този на червеникавокафявата ѝ коса и нахлу в кръвта му като разяждащо го желание. „Какво да правя с теб, какво...“

Момичето въздъхна насън, при което затвореният ѝ пъп се отвори като око, тя изгука нещо неясно, последва втора въздишка и отново потъна в предишната си вцепененост. Той издърпа внимателно смачканата черна барета изпод петата ѝ и замръзна намясто, слепоочията му пулсираха до пръсване, непоносимото напрежение му причиняваше болка. Не смееше да целуне тези заострени зърна, тези пръсти на краката с жълтеникавите нокти. Ала и не можеше да задържи погледа си на нищо друго, защото очите му все се връщаха на същата онази мека като велур цепка, която като че оживяваше под призматичния му взор. Все още не знаеше какво да предприеме, боеше се да не изпусне нещо, да не би да не се възползва докрай от вълшебната непробудност на този дълбок сън.

Задушният въздух и собствената му възбуда вече ставаха непоносими. Той отхлаби леко шнура на пижамата си, който се бе впил в корема му, и едно сухожилие се опъна със звън на тетива, докато устните му с почти въздушна лекота докосваха мястото, където под реброто се подаваше нейният белег по рождение... Нещо го тормозеше, измъчваше го, разпалената му до болка страст и напливът на кръв искаше невъзможното още сега. Полека-лека се зае да я омагьосва, да я омайва, прокара магическия си жезъл над тялото ѝ, като едва-едва докосваше кожата, самоизмъчваше се от силата на нейното привличане, от видимата ѝ близост, от тази фантастична очна ставка, станала възможна благодарение на дълбокия сън на това голо момиче, което той като че измерваше с вълшебния си метър. Тя леко се размърда, извърна лице с глухо, сънено премляскване на устните. И отново всичко замръзна на място. Ето че сред кестенявите ѝ къдрици зърна розовото крайче на ухото ѝ и дланта на освободената ѝ ръка, която стоеше забравена в предишното си положение. Напред, напред! В случайно промъкналите се проблясъци на съзнание, преди да потъне в пълна забрава, пред вътрешния му взор пробягаха мимолетни образи и впечатления — мост над пътуващ влак, въздушен мехур в стъклото на прозорец, смачкан калник на кола, други предмети, хавлиена кърпа, която бе зърнал някъде неотдавна, — а междуременно, бавно и с насечен от пресекулки дъх, взе да се приближава все по-близо и по-близо до нея, примъкна се и започна да нагажда тялото си към нейното, да пробва дали ще прилегне добре и плътно... Пружина изскърца заплашително под него; десният му лакът изпука глухо и

потърси опора; зорът му помътня от напъна и концентрацията... Усети горещия пламък на закръгленото ѝ бедро, почувства, че повече не може да се сдържа, че вече нищо няма значение, а когато кръвта му възвря и сладостта стигна своя връх между собствените му власати туфи и нейното гладко бедро, как радостно животът се отърси от оковите и с лекота се сведе до простотата на съществуването в Рая — още не можеше да мисли. „Не, моля те, не мърдай, не ме отмествай!“ — и тогава видя, че тя е напълно будна, вторачила ужасени очи в навирената му голота.

За миг, като през слабото тактово време на синкоп, и той видя всичко през нейните очи: това е някаква чудовищност, някаква отвратителна болест — или пък вече беше наясно, или по малко и от двете. Беше го зяпнала и пищеше, ала вълшебникът все още не чуваше писъците ѝ; беше оглушал от собствения си ужас, стоеше на колене, мъчеше се да улови някакви дипли, подръпваше шнура на пижамата си, опитваше се да го спре, да го скрие, да задържи отсечените му гърчове, с които се подмяташе така глупаво и безразсъдно — все едно силно думкане в храм на хармонията; после безсмислено изпразни разтопления си восък, беше късно да го спре, да го скрие. Тя се изтърколи от леглото, как неистово крещеше само, как лампата се прекатури заедно с червената си качулка, какъв само грохот долиташе отвън и той разтърси нощта, срина я със земята, прегази всичко по пътя си... „Мълчи, нищо лошо няма да ти сторя, това е само игра, случва се понякога, мълчи, мълчи!“, замоли я той, мъж на средна възраст, плувнал в пот, покри се с шлифер, който докопа отнякъде, потрепери, облече го, не уцели ръкава. Като дете от филмова драма, тя се отбраняваше с острия си малък лакът, отскубна се от него, но продължаваше да пищи като обезумяла, тогава някой взе да думка по стената, настояваше за немислимото — тишина. Тя се опита да избяга от стаята, но не успя да отключи вратата, той пък не можеше да задържи нищо и никого; тя бе станала лека като перце, хлъзгава като посинялото от студ дупе на подхвърлено дете, с разкривено от плач лице, което шари от прага до детското креватче и от детското креватче до утробата на възкръсналата от ярост майка.

— Престани, ти казвам! — изкрещя той (на един спазъм, на една последна, малка като точка капка, на нищото). — Добре, ще се махна, ще те оставя... — Добра се до вратата, излезе навън, затръшна я

заглушително, заключи я след себе си, ослуша се, стисна ключа в дланта си и както си беше босоног, с едно студено-влажно петно под шлифера, застана намясто и взе плавно да потъва.

Ала от една съседна стая вече се бяха подали две възрастни, загърнати в пенъоар жени; едната от тях — ниска и набита, приличаше на беловласа негърка, с долнището на светлосиня пижама, с отривистата, бездиханна интонация на далечен континент, извикваше асоциации с дружества за защита на животните и дамски клубове — вече се разпореждаше (at-once, eröffnen, et-tout-de-suite!^[1]) и като се вкопчи в ръката му, успя сърчно да разтвори дланта му и ключът тупна на пода. В продължение на няколко, сякаш безкрайно проточили се секунди, двамата се сборичкаха, преплетоха крака, но, така или иначе, всичко бе вече приключило; отвсякъде занадничаха глави, някъде отекна камбана, зад една врата прозвуча мелодичен глас, който довършваше детска приказка (Господин Белия зъб си лежи в леглото, а братята гангстери са нарамили малките си червени пушки); възрастната дама превзе ключа, той успя да ѝ забие един в лицето и докато цялото му тяло звънтеше, се спусна надолу по лепкавите стъпала. Срещу него, само по долни гащи, енергично се изкачваше тъмнокос мъжага, а след него се кълчеше дребна, хилава проститутка. Той профуча край тях.

По-надолу му се яви призрак със светлокафяви обувки, още по-нататък старият хотелиер се катереше нагоре с кривите си крака, а подире му вървеше лакомият полицаи. Профуча и край тях. Остави зад себе си множество ръце, синхронизирани в красноречив жест, протегнати над перилата, разперени като за покана; той излетя на улицата, защото всичко бе свършено и трябваше с цената на каква да е хитрост или измама, с цената на какъв да е гърч или спазъм да се отърве от вече ненужния му идиотски свят, на който се бе нагледал и на чиято последна страница се мъдреше самотна улична лампа, а под нея — потънал в сянка котарак. Дори вече възприемаше усещането си за босота като потопяване в друг елемент; хукна по побелялата от пепел улица, преследван от гръмко отекващите стъпки на собственото си, вече надбягало го сърце. Отчаяно търсеше да намери придошла река, пропаст или железопътни релси — няма значение какво, но

веднага — и това го накара мислено да призове за последен, съвсем последен път топографията на своето минало. И когато насреща му, иззад гърбицата на една странична улица прогърмя стържещ рев, усили се до крайност, превали височината, разду се, изпълни нощта и два овала от жълтеникави лъчи вече осветяваха нанадолнището, готови да се втурнат по него презглава — тогава, като в танц, сякаш вихърът на този танц го бе отвел насред грейналата сцена, точно под ревящата, гърмяща мегамаса, вкопчила го в смазващ краковяк, това оглушително *желязно* нещо, това мигновено кино на осакатяването — „Точно така, повали ме, влачи ме, разкъсай тази моя крехкост, ето ме, вече съм сплескан, мъкна се по смачканото си лице, ей, въртиш ме като пумпал, не ме разкъсвай на парчета, не ме разрязвай на ленти, достатъчно, достатъчно...“ Блеснаха назъбените стрели на островърха светкавица, мигновената спектрограма на бяла мълния и ето че лентата на живота се скъса.

[1] И трите думи означават „веднага“ на английски, немски и френски. — Б.пр. ↑

Издание:

Автор: Владимир Набоков

Заглавие: Вълшебникът

Преводач: Иглика Василева

Година на превод: 1998

Език, от който е преведено: английски

Издание: второ

Издател: ИК „Колибри“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: новела

Националност: американска

Печатница: „Инвестпрес“

Редактор: Силвия Вагенщайн

Технически редактор: Симеон Айтов

Художник: Стефан Касъров

Коректор: Донка Дончева

ISBN: 978-619-150-493-0

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2418>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.